

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXIV.

CELOVEC, PETEK, 14. SEPTEMBER 1979

ŠTEV. 37 (1934)

USPEŠEN ZAKLJUČEK HAVANSKE KONFERENCE:

Načela neuvrščenosti pomenijo za države in narode navdih v boju za svet neodvisnosti, enakosti in pravice

Po dvanajstih dneh napornega dela, ki se je zaključilo z dramatično deseturno plenarno sejo za zaprtimi vrati, se je minulo nedeljo končal šestih vrh neuvrščenih držav, ki je zasedal v Havani. Ob tem srečanju se je po eni strani pokazalo, da gibanje neuvrščenosti nenehno narašča, saj se je število včlanjenih držav v 18 letih obstoja tega gibanja povečalo od 25 na 95; po drugi strani pa je bil prav havanski vrh doslej najtežja preizkušnja tega gibanja, kajti v posameznih vprašanjih ni prišlo le do polemike, marveč tudi do zelo ostrih konfrontacij. Da se je srečanje kljub temu končalo v znamenju enotnosti gibanja, gre v veliki meri zasluga jugoslovanskemu predsedniku Titu, edinemu še živemu soustanovitelju gibanja, ki so mu v Havani tudi soglasno izrekli posebno priznanje.

Zasedanje v Havani je zaključil predsednik Kube Fidel Castro, ki je menil, da „ni naša stvar, da bi sodili, ali je bila šesta konferenca šefov držav in vlad uspešna — na to vprašanje bo odgovorila zgodovina“. Vsekakor pa je havanski vrh potrdil enotnost gibanja; kljub dejstvu, da je heterogeno in da se je na tem vrhu srečalo z mnogimi ovirami — je dejal Castro v zaključnem govoru — še nikoli ni bilo bolj enotno, močnejše in bolj neodvisno kot zdaj.

Zaključni dokumenti iz Havane potrjujejo osnovne cilje in načela neuvrščenosti. V njih so neuvrščene države ponovno potrdile neodvisno izvenblokovsko naravo gibanja in politike neuvrščenosti ter izrekle za svet, osvobojen vojne, politike nasilja, blokov in blokavske politike, vojaških oporišč, paktov in zvez, politike nadvlade in hegemonije. Izrekle so se za novi red, temelječ na miroljubnem sožitju, za svet, v katerem bi vsak narod odločal o svoji prihodnosti, brez vmešavanja, pritiska ali kakršne koli grožnje.

„Neuvrščene države menijo na temelju izvornih načel, da bistvo politike neuvrščenosti pomeni boj proti

imperializmu, kolonializmu, neokolonializmu, apartheidu, rasizmu, tudi sionizmu in vsem drugim oblikam tuje agresije, okupacije, nadvlade, vmešavanja ali hegemonije ter proti politiki velesil in blokov. Z drugimi besedami, to pomeni, opustili v mednarodnih odnosih vse oblike podrejanja odvisnosti, vmešavanja ali intervencije, posredne ali neposredne, ter vseh pritiskov, bodisi političnih, ekonomskih, vojaških ali kulturnih.“ Tako je rečeno v deklaraciji, ki nadalje poudarja, da temeljna načela neuvrščenosti, njihova vsesplošna vrednost in vztrajen boj neuvrščenih držav za enakopravne odnose med državami in narodi, pomenijo za države in narode navdih v boju za svet neodvisnosti, enakosti in pravice.

Voditelji držav in vlad neuvrščenih držav so izrazili prepričanje, da so dogodki v minulih treh desetletjih potrdili vrednost načel neuvrščenosti. Zato močno poudarjajo, da privrženost tem načelom terja akcijo v skladu s cilji, ki so jih oblikovali ter vnovič izražajo pripravljenost, da ta načela uresničijo. „Slovesno se zavezujejo,“ je rečeno v deklaraciji, „da bodo naredili vse

ustrezne korake, da bi uresničili omenjene cilje. Prepričani so, da je mogoče te cilje doseči samo z uskladeno akcijo.“

Kako pravilna je zadnja ugotovitev, se je pokazalo že na havanskem vrhu, kjer je prišlo tudi do zelo ostrih nastopov. Zlasti v vprašanju zastopstva Kampučije in glede sankcij proti Egiptu zaradi sklenitve ločenega miru z Izraelom je uspelo nasprotna si stališča izravnati le s potrpežljivim izglajevanjem osti in še posebej z odločnim opozarjanjem na potrebo ohranitve enotnosti znotraj gibanja. Ob tem soočenju s problemi, s katerimi se srečujejo neuvrščeni, so ugotovili, da se hkrati s pozitivnim razvojem v svetu krepi tudi odpor sil imperializma, kolonializma, rasizma, tudi sionizma, ekspanzionizma, hegemonije in vseh sil, ki poskušajo ohraniti neenakopravne odnose in privilegije, pridobljene s silo. V tej zvezi so tudi opozorili, da je še vedno čutili nevarno ogražanje procesa popuščanja napečnosti, pa tekmo v oboroževanju, zlasti jedrskem, tako da „ogrožanje obstoja človeštva ni bilo še nikoli bolj nevarno, kot je danes“.

Zato pa je konferenca najvišjih državnikov neuvrščenih držav poudarila, da morajo vse članice gibanja — da bi dosegle cilje neuvrščenosti — krepiti enotnost in solidarnost ter v zunanji politiki spoštovati načela, ki so gibanje vselej navdihovala: pravica narodov pod tujo in kolonialno nadvlado, da žive svobodno in neodvisno in da uveljavijo pravico do samoodločbe. Hkrati so poudarili, da je treba spoštovati suverenost in ozemeljsko celovitost vseh držav, kot tudi pravico vseh držav do enakopravnosti in aktivnega sodelovanja v mednarodnih zadevah. In zavzeli so se za politično, moralno in materialno podporo narodnoosvobodilnim gibanjem in za skupne napore, da bi odpravili kolonialno nadvlado in rasno diskriminacijo.

Prejšnji teden je Koroška enotna lista predstavila svojega vodilnega kandidata in preko tiska javnosti povedala, kako si zamišlja svoj nastop pri letošnjih deželnozborskih volitvah. Ker uredništvo našega lista na tiskovno konferenco ni bilo vabljeni, se moramo pač omejiti na poročila drugih listov.

Kandidaturo KEL podpirata — kakor že pri prejšnjih deželnozborskih volitvah — Narodni svet koroških Slovencev in Klub slovenskih občinskih odbornikov. Po besedah njenega vodilnega kandidata Karla Smolleta je KEL, za katero tokrat tudi njeni snovalci sami ne vidijo izgledov, da bi pri volitvah dosegla mandat, zasnovana kot „dolgoročno gibanje“ in kot zbirališče vseh tistih sil, ki ne samo v narodnostnem vprašanju, marveč na vseh družbeno-pomebnih področjih čutijo potrebo „nove poti“. Zato namerava volilni boj izkoristiti za razpravo o dejanskih vzrokih manjšinskega konflikta, v ostalem pa sprožiti diskusijski pro-

ces, „ki naj se z dnem volitev izteče v začetek dolgega pohoda do v osnovi drugačnih ciljev, kot jih trenutno imajo etablirane politične sile na Koroškem“.

Na tiskovni konferenci je bilo govora tudi o ZSO, ki so jo enostavno „odpisali“ z argumentom, da njen podpredsednik kandidira na listi SPÖ. Pri tem sicer ni bilo povedano, ali se je vodilni kandidat KEL zgledeval po svojem osebnem očiščevanju, ko je ZSO prerokoval „proces zorenja“ (znano je namreč, da je Smolle skupaj z osrednjim tajnikom NSKS Waraschem postal član SPÖ v trenutku, ko so funkcionarji ZSO to stranko demonstrativno zapustili iz protesta proti njeni preusmeritvi v manjšinski politiki), vendar slej ko prej odklanjamo sleherni monopolizacijo narodnega gibanja, ker smo mnenja, da kakršnen koli volilno-strankarski nastop za manjšino niti ni življenjsko potreben niti ne more biti merilo narodne zavesti.

Ne moremo zaupati manjšinski zakonodaji, ki nam jemlje pravice

Ko je zvezni predsednik dr. Kirchschräger prejšnji teden prišel na Koroško, da bi odprl literarni podij „Profili 79“ v St. Vidu ob Glini, je v izjavi za neki koroški list odgovarjal tudi na vprašanje, kaj bi kot „oče vseh Avstrijcev“ svetoval Slovincem, ki slej ko prej odklanjajo sodelovanje v manjšinskem sosvetu. Predsednik dr. Kirchschräger se je izrazil zelo diplomatično, ko je menil, da težko daje nasvete manjšini, kdor ji sam ne pripada. Vse, kar napravi večinski narod, manjšina sprejema z določenim nezaupanjem, je dejal dr. Kirchschräger, ki je dodal, da je na ta način tudi manjšinski sosvet postal „neke vrste Gesslerjev klobuk“.

V kolikor je zvezni predsednik govoril o nezaupanju, ki ga ima manjšina do ukrepov večinskega naroda, je imel brez dvoma prav: zakon o narodnih skupinah, ki ga je manjšini proti njeni volji in upravičenim pomislekom brezobzirno oktrojala strankarska trojica, je v tem oziru brez dvoma dovolj tehten vzrok — zlasti če pomislimo, da so bile pravice manjšine s tem zakonom z reducirane na skrajni minimum, v kolikor pretežni večini pripadnikov manjšine sploh niso bile odvzete. Zato se ne moremo strinjati z zveznim predsednikom, ki je menil, da smo odklonilno stališče do take manjšinske zakonodaje zavzeli le iz neke trenutne situacije in da zdaj mislimo, da od tega stališča ne moremo odstopiti. Ne, gospod zvezni predsednik, tukaj gotovo ne gre za neko trmasto vztrajanje pri dvomljivem stališču, marveč gre za zelo resno in temeljito premišljeno odločitev, ki jo je manjšini narekoval zlasti način, kako je prišlo do sedanje zakonodaje.

Očitno pa se je tega zavedal tudi dr. Kirchschräger, ko je naglasil, da bi se morala večinski narod in zvezna vlada potruditi za odstranitev nezaupanja ter manjšino prepričati, da vladi res ni do asimilacije, marveč da želi zagotoviti obstoj manjšine. Samo smo mnenja, da posiljevanje z diskriminacijsko zakonodajo in z dvomljivimi sosveti ni ravno najbolj primerna oblika tega prepričevanja, če moramo hkrati doživljati, da se iz dneva v dan nadaljujejo in množijo kričeči primeri zoževanja in kratenja naših pravic, in to celo ob izrecnem sklicevanju prav na tisti zakon, ki je vendar glavni vzrok našega nezaupanja.

Na Južnem Tirolskem spet govori dinamit

Te dni je minilo šestdeset let od uveljavitve senžermenske mirovne pogodbe, ki je med drugim odločila o priključitvi Južne Tirolske Italiji. Obletnico tega dogodka so skrajneži na Južnem Tirolskem „praznovali“ na poseben način: s šestimi kilogrami dinamita so razstrelili spomenik v Brunecku, ki je veljal italijanski vojski. Na kraju atentata je policija odkrila letake s podpisom ilegalne organizacije „Schutzbund Tirol“, ki je prevzela odgovornost za razstrelitev spomenika.

Najnovejši atentat v Brunecku je že deseti v vrsti podobnih akcij, kolikor so jih samo tekom enega leta že zabeležili na Južnem Tirolskem. Večinoma so atentati veljali spomenikom, poleg tega pa tudi električnim daljnovodom ter stanovanjem. Posebno pozornost je vzbudil dinamiški napad na spomenik zmage v Bocenu, ki so ga močno poškodovali 30. septembra lani.

V večini teh zločinskih akcij je „avtorstvo“ prevzela že omenjena ilegalna organizacija z imenom „Schutzbund Tirol“. Ta organizacija, ki ima svojo mrežo razpredeno

tudi v Avstriji in Zahodni Nemčiji, je že večkrat vzbudila zanimanje javnosti — ne le z dinamiškimi atentati, marveč tudi s svojimi političnimi izpovedmi, ki se stopnjujejo do zahteve po samoodločbi za Južno Tirolsko, kar z drugimi besedami pomeni, da je to deželo treba vrniti Avstriji.

Največja organizacija južnih Tirolcev, Južnotirolska ljudska stranka (SVP), je najnovejši atentat ostro obsodila in poudarila svoje že znano stališče, da hoče izpolniti svojih političnih zahtev doseči brez nasilja, po miroljubni poti. Vendar pa to ne pomeni, da ne bi tudi znotraj te stranke delovale sile, ki se priznavajo — vsaj verbalno — k podobnim ciljem, kot jih z govornico dinamita izpovedujejo ponočni akterji okoli „Schutzbund Tirol“ in podobnih grupacij. Znano je, da tudi pri SVP gotovi krogi brez ovinkov zahtevajo za južne Tirolce pravico do samoodločbe. Podobne glasove pa je slišati tudi v Avstriji in v Zahodni Nemčiji, kjer prav tako delujejo najrazličnejša društva, ki svojo podporo „zatiranim bratom“ ne omejujejo zgolj na zbiranje denarnih sredstev, knjig in drugih vrednot, marveč jo izpovedujejo tudi z bolj ali manj bojevitimi deklaracijami, kjer je zelo pogosto slišati tožbe o „senžermenski krivici“ in o „ukradeni deželi“. Če se načrtno gojenje take miselnosti sčasoma stopnjuje v akcije nasilja, niti ne preseneča, zlasti, če zločinski akterji potem najdejo vso zaslombo.

Tisti Norbert Burger, ki je bil pred leti zelo tesno povezan z „dinamiško vojno“ na Južnem Tirolskem, je kot današnji kandidat za zveznega predsednika republike Avstrije vsekakor značilen pojav.

Umrli predsednik Makedonije

Minulo soboto je v Skopju nepričakovano umrl Vidoe Smilevski, predsednik predsedstva SR Makedonije in član predsedstva CK ZK Makedonije, narodni heroj Jugoslavije in junak socialističnega dela.

Vidoe Smilevski je bil ugleden revolucionar in voditelj, ki je vse svoje življenje posvetil revoluciji in socialistični graditvi Makedonije ter Jugoslavije. Že med narodnoosvobodilno vojno je zavzemal visoke položaje, po osvoboditvi pa je bil izvoljen oziroma imenovan v najodgovornejše partijske in državne funkcije v republiki in federaciji, kjer povsod je bistveno prispeval k utrjevanju bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Številnim izrazom sožalja, ki jih prejemale pokojnikova žena in predstavniki Makedonije, se pridružujemo tudi koroški Slovenci.

Proslava petdesetletnice Hrvaškega kulturnega društva na Gradiščanskem

V Filežu na Gradiščanskem je bila minulo nedeljo velika slovesnost, s katero je Hrvaško kulturno društvo na Gradiščanskem proslavilo petdesetletnico svojega obstoja in delovanja. Na tej letošnji osrednji politični in kulturni manifestaciji gradiščanskih Hrvatov se je zbralo na tisoče pripadnikov hrvaške narodnostne skupine iz vseh predelov njenega naseljenega prostora, prišli pa so tudi številni častni gostje, med njimi predstavniki jugoslovanskega veleposlaništva na Dunaju ter političnega življenja SR Hrvaške, zastopniki koroških Slovencev in mnogi drugi.

Slavnostni govornik je bil predsednik Hrvaškega kulturnega društva na Gradiščanskem dr. Ivo Müller, ki je orisal zgodovino in razvoj osrednje organizacije gradiščanskih Hrvatov ter spregovoril o njihovem današnjem položaju. Pri tem je poudaril, da številne neuresničene obveznosti iz državne pogodbe kažejo, da tudi gradiščanski Hrvati ne morejo biti zadovoljni z razmerami, v kakršnih danes živijo narodne manjšine v Avstriji.

Prireditve v počastitev zlatega jubileja Hrvaškega kulturnega društva na Gradiščanskem je popestril bogat in raznolik kulturno-prosvetni spored, ki so ga izvajali številni pevski, tamburaški in folklorni ansambli ter s tem opozorili na razgibano tovrstno dejavnost gradiščanskih Hrvatov.

Ob petdesetletnici Hrvaškega kulturnega društva je njihov tedenski list „Hrvatske novine“ izdal obsežno prilogo, kjer je v besedi in sliki prikazano pot, ki jo je v minulih desetletjih skupaj s svojim društvom prehodila hrvaška narodnostna skupina na Gradiščanskem.

Pravzaprav se je misel o ustanovitvi kulturnega društva gradiščanskih Hrvatov porodila že pred šestdesetimi leti in dve leti nato — 28. aprila 1921 — je bilo res ustanovljeno prvo Hrvaško kulturno društvo. Že tedaj je gradiščanski pesnik Miloradič opozoril, da mora biti vsaka manjšina pri svojem kulturnem delu najtesneje povezana z matičnim narodom in njegovo dr-

žavo. Vendar se je HKD od vsega začetka znašalo v velikih težavah, ki so se po priključitvi Gradiščanske k Avstriji le še povečale, tako da je društvena dejavnost kmalu prenehala.

Toda že marca 1922 je bilo na Dunaju ustanovljeno novo Gradiščansko hrvaško kulturno društvo in tudi na Gradiščanskem je prišlo v naslednjih letih do podobnih pobud, tako da je bil leta 1928 osnovan pripravljalni odbor, ki je naslednje leto izvedel ustanovitev Hrvaškega kulturnega društva — letošnjega jubilaranta.

Po ustanovitvi HKD se je med gradiščanskimi Hrvati začelo močno narodno gibanje. Po vseh vaseh

so prirejali shode in najrazličnejše predstave ter ustanavljali krajevne sekcije. Veliko pažnjo pa so podelili tudi na knjige in knjižnice, kajti kot glavni namen so proglasili: ohraniti in razviti hrvaški jezik. Preporod med gradiščanskimi Hrvati je presenetil in navdušil tudi njihov malični narod in v Zagrebu je bilo osnovano Društvo prijateljev gradiščanskih Hrvatov, da bi moralno in materialno podprlo rojake na Gradiščanskem v njihovem boju za ohranitev narodnosti.

Med drugo svetovno vojno je delo društva ponovno zamrlo in šele leta 1946 je spet močneje zaživelo. Nova prelomnica v društveni zgodovini je bilo leta 1955, ko je bil s členom 7 državne pogodbe položaj hrvaške in slovenske manjšine v Avstriji mednarodnopravno urejen. Od tedaj naprej vzdržuje HKD tudi redne stike s koroškimi Slovenci ter je prišlo v tej dobi do številnih skupnih akcij in nastopov v korist boja za dosledno izpolnitev obveznosti, ki jih je Avstriji naložila državna pogodba glede zaščite manjšin. V ta okvir sodijo povesiti in vloge, izmenjava kulturno-prosvetnih skupin, predvsem pa tudi skupno bojkotiranje štetja posebne vrste in enotna ter dosledna odklonitev diskriminacijske manjšinske zakonodaje.

V slavnostni številki svojega glasila so gradiščanski Hrvati podrobno prikazali nastanek, razvoj in današnjo dejavnost Hrvaškega kulturnega društva. Predsednik dr. Ivo Müller pa je v svojem obširnem članku spregovoril predvsem o trenutnem položaju narodne skupnosti na Gradiščanskem ter opozoril na številna nerešena vprašanja in na težave, s katerimi se morajo spoprijemati — ne nazadnje zato, ker na merodajnih mestih ni potrebne razumevanja za težnje manjšin. „Vendar pa naša borba ni zaman,“ zaključuje predsednik HKD svoja iznašanja. „Čeprav rezultati zadnjih let niso ohrabrujoči, mi popustiti nečemo, ker na naši strani je pravica in poštenost. Dakler bomo sami vase verovali, bomo obstali, pa naj bodo težave in nerazumevanje drugih še tako velike.“

Gradiščanskim Hrvatom ob zlategem jubileju njihove organizacije iskreno čestitamo in jim želimo mnogo uspehov v nadaljnjem delu!

Manjšina - most tudi za gospodarsko sodelovanje

Pod zgornjim naslovom je bilten Tanjuga v nemščini, ki izhaja na Dunaju, pred nedavnim objavil razgovor s Stanetom Rozmanom, predsednikom odbora Gospodarske zbornice Slovenije za obmejno sodelovanje.

V tem razgovoru je predsednik Rozman opozoril, da med Avstrijo in Jugoslavijo še ni prišlo do sklenitve bilateralnega sporazuma, ki bi urejal obmejno sodelovanje na področju blagovne izmenjave med obema državama. Zato se ta menjava odvija le v okviru sejamskih sporazumov, ki so v lanskem letu dosegli vsoto 209,5 milijona šilingov za izvoz in prav toliko za uvoz; za tekoče leto so sejamski kontingenti določeni v enaki višini. Najbolj sta na tem sodelovanju zainteresirani republikli Slovenija in Hrvaška, katerih udeležba obsega po 47 odstotkov. Tudi za letošnji sejem „Alpe-Adria“ imata ti dve republikli že dogovorjen kontingent v višini 15.750.000 šilingov.

Predsednik Rozman je v tej zvezi dejal, da je gospodarstvo Jugoslavije oziroma konkretno Slovenije in Hrvaške še posebej zainteresirano na živahni blagovni menjavi obmejnih področij. „Pri tem smo — kot je naglasil predsednik Rozman — vse premalo koristili vloge naše manjšine, ki bi jo lahko igrala pri blagovni izmenjavi naših dežel.“ Potrebo razširitve tega sodelovanja narekuje tudi dejstvo, da se izmenjava še vse preveč razvija v eno smer; v letu 1978 je znašala vrednost jugoslovanskega izvoza v Avstrijo le eno milijardo in 631 milijonov šilingov, medtem ko je Jugoslavija iz Avstrije uvozila raznega blaga v vrednosti 6 milijard in 140 milijonov šilingov. V tekočem letu se kaže nekoliko boljše razmerje med izvozom in uvozom: v prvih petih mesecih tega leta je jugoslovanski izvoz v Avstrijo dosegel 792 milijonov šilingov, uvoz iz Avstrije pa 2 milijardi in 781 milijonov.

Stane Rozman je omenil tudi nekaj konkretnih uspehov, doseženih pri iskanju višjih oblik gospodarskega sodelovanja med obema državama in že zlasti v obmejnih področjih: ob skupnem vlaganju so nastala avstrijsko-jugoslovanska podjetja, kot so tovarna športnega orodja „Elan“ na Brnci, tovarna celuloze „Obir“ na Reberci, zunanjetrgovinska družba „Intrade“ v Celovcu; predvidene pa so tudi še druge skupne investicije.

Tudi predstavnik Gospodarske zbornice SFRJ v Celovcu Veno Doljak je opozoril, da jugoslovansko blago v obmejnih predelih Avstrije še sploh ni zastopano, čeprav na avstrijskem trgu brez dvoma vlada zanimanje za jugoslovanske proizvode in pridelke. Da pa je Avstrija za Jugoslavijo izredno pomemben gospodarski partner, izhaja že iz dejstva, da zavzema Avstrija v jugoslovanskem izvozu 15. in v uvozu celo 8. mesto.

Vključevanje v svetovno verigo hotelov

Poleg renomiranega ljubljanskega Grand hotela Union je bil prejšnji teden odprt novi hotel Holiday Inn, ki predstavlja pomembno obogatitev v ponudbi ljubljanskih hotelirjev. Ljubljanski hotel Holiday Inn, ki je hotel najvišje kategorije in namenjen predvsem poslovnim ljudem ter delegacijam, je prvi tovrstni hotel v Jugoslaviji, sicer pa spada v verigo 1700 tovrstnih hotelov, ki razsejani po 43 državah oklepajo ves svet.

Novi hotel bo posloval kot poslovna enota znotraj podjetja Union, s katerim bo imel skupno večino servisov. Tako bosta imela na primer skupno kuhinjo, ki je bila doslej le polovično izkoriščena, prav tako tudi pralnico perila in razne druge usluž-

nosti; to sodelovanje bo omogočilo, da bo v novem hotelu dodatno zaposlenih le kakih 50 ljudi, to je skoraj polovico manj, kot bi jih sicer potreboval samostojen tovrstni hotel.

Vendar pa je — kot že povedano — novi hotel vključen v široko mednarodno verigo hotelov Holiday Inn in predvsem v rezervacijski sistem tovrstnih hotelov, ki je razpreden po vsem svetu. Ta način poslovanja zagotavlja novemu hotelu vsaj 50-odstotno stalno zasedenost vseh zmožljivosti.

V osmih nadstropjih ima novi hotel 70 enoposteljnih in 57 dvoposteljnih sob ter 6 apartmajev, tako da lahko prejme do 200 gostov. Vse sobe so izredno okusno opremljene, imajo telefon, televizor in klimatske naprave. V hotelu so gostom na razpolago bazen, savna, trim kabinet, frizerski salon, hotelska trgovina, pisalni stroji, fotokopirni stroj in vse ostalo, kar potrebujejo poslovni ljudje. V ta namen imajo v hoelu tudi 3 konferenčne dvorane z okoli 150 sedeži ter garažne prostore za sto avtomobilov.

V svetovno družino hotelov — in sicer „Intercontinental“ — pa se vključuje tudi novi hotel, ki ga dograjujejo poleg novega kongresnega centra Sava v Beogradu. Takih hotelov je že 80 na svetu; prvega so gradili leta 1949 v Braziliji, danes pa jih imajo med drugim v Varšavi, Istanbulu, Amsterdamu in številnih drugih mestih.

Beograjski „Intercontinental“ je neposredno (z mostom) povezan s kongresnim centrom „Sava“, ki bo z njim postal pravo mesto v mestu. Novi hotel ima dvanajst nadstropij, od katerih pa jih je nad zemljo le deset — da ne bi preveč „štrlel“ ob centru Sava. V hotelu bodo štiri restavracije, štiri dvorane za bankete, razne prodajalne, najodobnejše klimatske naprave, avtomatska telefonska centrala, barvni televizor v vsaki sobi, fontana v pritličju, plavalni bazen v kupoli ob hotelu itd. Hotel ima 499 sob in bo sprejel okrog 900 gostov. V veliki kuhinji bodo zaposleni najboljši kuharji in gostje bodo lahko gledali, kako pred njimi pripravljajo naročeno hrano katerekoli kuhinje na svetu. V restavracijah bo v rabi srebrna posoda, za odlične goste pa bodo imeli tudi pozlačen jedilni pribor.

Jubilejni zagrebški velesejem največja gospodarska prireditvev Jugoslavije

Danes bodo na zagrebškem razstavišču odprli 50. jesenski mednarodni velesejem, ki bo trajal do 23. septembra. Po udeležbi bo to doslej največja sejamska prireditvev v Jugoslaviji sploh, saj bo sodelovalo kar 6535 razstavljalcev iz 58 držav vsega sveta.

Domači razstavljalci bodo na površini 190.000 kvadratnih metrov predstavili izvozno ponudbo jugoslovanskega gospodarstva. Sicer pa bo letos veliko držav nastopilo s kolektivnimi uradnimi razstavami in bo v tem okviru na zagrebškem velesejmu prvič navzoča tudi Evropska gospodarska skupnost.

Letošnji jesenski velesejem bo potekal v znamenju visokega jubileja te najstarejše sejamske organizacije v Jugoslaviji, namreč 70-letnice dela in delovanja zagrebškega velesejma kot pomembnega dejavnika v pospeševanju mednarodnega gospodarskega sodelovanja. Za prireditvev bo značilno tudi veliko srečanj strokovnjakov, znanstvenikov in gospodarstvenikov; posebno pozornost pa bo brez dvoma pritegnila okrogla miza dežel v razvoju o sodelovanju na področju kmetijstva in proizvodnje živil. Sploh bo sejamska prireditvev v Zagrebu dajala velik poudarek „tretjemu svetu“, saj bo med sodelujočimi kar 31 dežel v razvoju.

Graški jugovzhodni sejem se pripravlja na jesensko prireditvev

Na graškem razstavišču so že v polnem teku priprave za letošnji jesenski prireditvev, ki bo v času od 29. septembra do 7. oktobra. Poleg Avstrije bo na jesenskem sejmu sodelovalo še 41 tujih držav: domače gospodarstvo bo zastopalo 1132 razstavljalcev (med njimi jih bo 32 iz Koroške), iz tujine pa jih je napovedanih nekaj nad tisoč, tako da bo skupno število sodelujočih podjetij znašalo 2139, ki bodo najnovejše dosežke domačega in svetovnega gospodarstva razstavila na površini 153.000 kvadratnih metrov, od tega 51.000 kvadratnih metrov v pokritih halah.

Med tujimi državami so na graškem sejmu že po stari tradiciji najmočneje zastopane Zvezna republika Nemčija (letos s 310 podjetji), Italija (149) in Jugoslavija (79). Vendar pa tej prireditvi posvečajo čedalje večjo pozornost tudi razne druge države, zlasti Švica, ki se bo tokrat predstavila kar s 77 podjetji. Graški jugovzhodni sejem pa je razumljivo privlačen zlasti tudi za dežele vzhodne in južne Evrope, ki si skozi „graška vrata“ skušajo utirati pot na zapad in sever evropske celine in v ostali svet. Zato bodo na sejmu zastopane tudi Albanija, Bolgarija, Češkoslovaška, Madžarska, Poljska, Romunija in Sovjetska zveza. Približno polovica tujih držav se bo predstavila v okviru skupne razstave — takoimenovanega mednarodnega bazarja.

Glavna težišča — kakor vsako jesen — bo gradbeni sejem, na katerem bo obiskovalec našel vse, kar je kakorkoli povezano z gradbeništvom. Tozadevna ponudba, bo „aktualizirana“ s tem, da bo opozarjala na možnosti in metode gradenj, ki naj bi prispevale k varčevanju z energijo. Kmetijstvo je na graškem sejmu v glavnem predstavljeno sicer na pomladanski prireditvi, vendar bo tudi sedaj imelo svoje važno mesto. Ta del sejamske prireditve bo potekal v znamenju 50-letnice štajerske kmetijske zbornice in bo v ta namen hala 16 urejena v poseben agrarni center, kjer bo na razstavnih površini 3.400 kvadratnih metrov prikazano vse od zgodovine štajerske kmetijske zbornice preko razstave potrebščin in pridelkov kmetijstva in gozdarstva tja do vinskega sejma.

Nadaljnje težišča bo sejem starin, ki ga bodo v Gradcu priredili že drugič. Zvrstile pa se bodo tudi številne strokovne razstave, ki bodo posvečene raznim področjem, kot so industrija in obrt, gostinstvo, gospodinjstvo, moderna pisarniška tehnika, kurjava in klimatske naprave, tekstilije in obutev, dopust, prosti čas in igra, šport itd. Te razstave, ki jih v Gradcu imenujejo „sejmi znotraj sejma“, bodo večinoma povezane s strokovnimi zborovanji in predavanji; prirejeni pa bodo tudi „posebni dnevi“ županov, dimnikarjev, stavbarjev in drugih

paklicnih skupin, medtem ko naj bi čim širši krog obiskovalcev pritegnil vsakodnevni podijski pogovor, ki bo veljal najrazličnejšim vprašanjem.

Pravočasno za jesensko prireditvev so bila dokončana dela pri obnovi stare industrijske hale, ki bo sedaj kot hala 1 postala eno izmed središč graškega sejma sploh. V tej hali je urejena slavnostna dvorana, v kateri bo našlo prostora do 2100 ljudi (odvisno od razporeditve sedežev in miz); služila bo različnim prireditvam tudi izven sejamskega časa, tako da bo postala center družabnega dogajanja v širšem pomenu. Druga nova pridobitev graškega razstavišča pa je paviljon pred halo 10; v njem bo na površini 500 kvadratnih metrov tokrat predstavljeno nižjesaksonsko gospodarstvo, medtem ko naj bi prihodnja leta služil štajerskemu turizmu.

Naj ob koncu še povemo, da znaša vstopnina na graškem sejmu 25 šilingov na osebo, šolarji plačajo le 10 šilingov (otroci do 6 let starosti v spremstvu odraslih lahko brezplačno obiščejo sejamske prireditve), vstopnice za devetkratni obisk sejma stanejo 75 šilingov, za večerni obisk zabavnega parka pa je treba odšteti 15 šilingov vstopnine. Sicer pa je za obiskovalce vsestransko poskrbljeno, kajti „servis“ je na graškem sejmu res vzorno urejen.

Slovensko gledališče v Trstu z velikimi težavami tudi v novo sezono

Kakor smo v našem listu že večkrat poročali, se mora Slovensko stalno gledališče v Trstu — ki je hkrati tudi edina tovrstna ustanova vseh zamejskih Slovencev — že več let boriti z velikimi težavami. Čeprav mu je bil že pred leti po dolgem prizadevanju končno le priznan status „stalnega gledališča“ in je s tem država prevzela obveznosti, da bo nosila skrb za njegov obstoj in nemoteno delovanje, slovensko gledališče v Trstu še vedno živi v — kajti zagotovljena sredstva iz državne blagajne pritekajo zelo počasi in neredno ter daleč pod tisto vsoto, ki bi mu pripadala po predpisih in ki bi ga rešila stalnih skrbi.

Predsednik upravnega sveta Josip Tavčar je ta dejstva na nedavni tiskovni konferenci orisal z ugotovitvijo, da država gledališču sicer zagotavlja življenje, ne daje pa mu dovolj denarja, da bi lahko živel. Vodstvo gledališča je zaradi neurejenega gospodarskega položaja prisiljeno, da skuša nadaljevanje dela zagotoviti z najemanjem dragih posojil, kar pa seveda pomeni le trenutno premostitev težav, ki se s tem nikakor ne zmanjšajo, ampak nasprotno povečajo. Povedali so, da se je doslej nabralo že več kot dve milijardi lir dolga — kdo, kdaj in kako ga bo odplačal, pa seveda nihče ne ve.

Poleg denarnih skrbi pa bremeni delovanje gledališča tudi kadrovska zadrega: na začetku letošnje sezone se je ansambel zmanjšal za dva igralca, tako da šteje sedaj vsega skupaj le trinajst članov. Zato so morali tudi novi repertoar pripraviti v mejah danih zasedbenih možnosti. Izogniti so se morali

velikim postavitvam, ne da bi zaradi tega kakor koli krnili doseženo kulturno raven dosedanjih uprizoritvenih dosežkov; o teh dosežkih smo se v preteklosti lahko pričeli tudi koroški Slovenci, saj so nas tržaški gledališčniki vedno navdajali s svojim gostovanjem.

Po besedah ravnatelja Miroslava Košute je miselnost in estetski interes izbranih iger usmerjen v prvi vrsti in z vso resnobo v aktualna družbena in eksistencialna vprašanja, predvsem pa se ukvarja z današnjo družbeno politično situacijo, „v kateri je nevarnost fašizma kakršne koli ideološke barve izrazitejša kot kdaj koli doslej“. Glavni poudarek pri repertoarju ostaja zato še zme-

rom na skrbi za slovensko dramo, tudi klasično, za nove, sodobne gledališke interpretacije njihovih besedil; ravno tako pa tudi uprizorjanje sodobnih in starejših del iz italijanske dramatike, saj Slovensko stalno gledališče v Trstu mora in hoče biti most med dvema sosednjima narodoma in kulturama.

Za novo sezono je Slovensko stalno gledališče v Trstu predvidelo naslednje premiere: Sredi oktobra bodo sezono začeli z dramo „Kato Vrankovič“, delom Cankarjevega sodobnika Etbina Kristana; uprizoritev pripravljata režiser Mario Uršič in dramaturg Taras Kermauner. V decembru bo doživela novo slovensko uprizoritev drama sodobnega ameriškega pisatelja Edwarda Albeeja „Kdo se boji Virginije Woolf?“, režiser bo Dušan Mlakar. Meseca februarja bo sledila predstava „Vražjega fanta z zahodne strani“ irskega dramatika Johna M. Syngea v režiji Zvoneta Šedlbauerja. V začetku aprila pa bo na vrsti uprizoritev „Tanga“ poljskega avtorja Slavomira Mrożka, ki jo bo pripravil režiser Franci Križaj.

Abonmajsko ponudbo bodo — kakor se je to udomačilo že v minulih letih — spet obogatili z gostovanji. Celjsko gledališče bo v Trstu gostovalo s Cankarjevo „Lepo Vido“, Drama SNG Maribor bo predstavila Montherlandov „Port Royal“, medtem ko bo zagrebška „Komedija“ izvajala v Trstu Tijardovičev „Splitski akvarel“. Izven abonmaja bodo v tržaškem gledališču uprizorili ljudsko igro domačega pisatelja Lojzeta Cijaka „Neurje“, delo italijanskega dramatika Giuseppa Bertata „Neznani Benečan“ in provokativne dialoge Dacie Maraini „Zenski na podeželju“. Končno bo gledališče tudi v tej sezoni „pomislilo“ na najmlajše ljubitelje odrske umetnosti ter bo uprizorilo po Wildovi pravljici napisano igro „Alinur“; v okviru posebne dejavnosti, namenjene šolam in društvom, pa bosta na sporedu Rada Nakrsta „Beseda o gledališču“ ter recital Gregorčičeve poezije pod naslovom „Samotni goriški slavček“.

Jurij Kozjak je že petič izšel v francoskem prevodu

Pred nedavnim je v Franciji izšla nova izdaja zgodovinske povesti slovenskega pisatelja Josipa Jurčiča „Jurij Kozjak — slovenski janičar“, ki jo je v francoščino prevedel dr. Ferdinand Kolednik (ki živi v rožanskih Podgorjah — op. ured.). Je to že peta izdaja „Jurija Kozjaka“ v francoščini: prva je prišla na francoski knjižni trg leta 1937, torej pred 42 leti, ko je to slovensko delo nastopilo svojo veliko pot po svetu, saj je bilo doslej prevedeno že v 55 jezikov — kar bi le težko zasledili pri kakšnem drugem slovenskem literarnem delu.

Naslov pete francoske izdaje „Jurija Kozjaka“ se glasi „La vengeance du tzigane“, podnaslov pa „Le janissaire slovene Georges Kozjak“ (Ciganovo maščevanje — slovenski janičar Jurij Kozjak). Založba je delo predstavila kot zgodovinski roman, ki ga primerja z deli, kakor jih je pisal angleški pisatelj Walter Scott.

Isto Jurčičevo delo, prav tako v prevodu dr. Kolednika, je pred nedavnim izšlo že tretjič tudi v italijanskem jeziku.

„Mladi rod“ že v 29. letniku

Začelo se je novo šolsko leto in pravočasno je izšla tudi nova številka „Mladega roda“, šolskega lista za koroško mladino, ki ga izdaja konzorcij učiteljev na dvojezičnih šolah Koroške, urejuje pa glavnošolski učitelj Tomaž Ogris.

Z novo številko 1-2, ki je „posvečena“ mesecema september in oktober, je „Mladi rod“ vstopil v 29. letnik. Za seboj ima torej že polnih 28 let, v katerih so njegovi uredniki in sodelavci leto za letom, mesec za mesecem vlagali skrb in svoje znanje, da bi mladini redno dajali na razpolago primerno, privlačno, zanimivo in poučno čtivo. To je potrebno toliko bolj, ker je dvojezični pouk brez dvoma zahtevnejši od enojezičnega ter „Mlademu rodu“ pripada važna naloga, da po eni strani kot šolski list dopolnjuje učne knjige, po drugi strani pa kot mladinski list vzbuja pri mladini zanimanje in ljubezen do branja in ji po tej poti odkriva lepote slovenskega jezika in slovenske književnosti.

V luči te pomembne naloge, ki jo opravlja „Mladi rod“, je treba videti in oceniti tudi delo, ki ga opravljajo njegovi tvorniki. Z ozirom na to vlogo šolskega lista pa je treba tudi pristojne dejavnike v deželi in državi vedno spet opozorjati na njihovo obveznost, da bodo „Mlademu rodu“ zagotovili pogoje, v katerih bo lahko redno prihajal med mladino — po možnosti še lepši, še bogatejši in privlačnejši, kar pa bi seveda morala biti skrb nas vseh in ne samo urednika in njegovih najzvestejših sodelavcev, ki jim gre polno priznanje in zahvala za njihovo požrtvovalnost. V tem smislu želimo „Mlademu rodu“, da bi tudi v novem letniku uspešno izpolnjeval svoje poslanstvo.

„Mladi rod“ izide tekom šolskega leta v petih dvojnih številkah. Posamezna številka stane 10 šilingov. Naročila in dopise pa je treba poslati na naslov: „Mladi rod“, poštni predal 45, 9021 Klagenfurt/Celovec.

Pompejem grozi nevarnost da bodo še drugič „izumrli“

Pred nedavnim je minilo 1900 let od strašne katastrofe, ki je uničila italijanska mesta Pompeji, Herculaneum in Stabio. Bilo je namreč 24. avgusta leta 79 n. š., ko je začel bruhati Vezuv ter prekril mesta z ognjeniškim pepelom in blatom.

Tistega usodnega jutra so prebivalci Pompejev zagledali nad Vezuvom oblak. Ob 10. uri je prišlo do eksplozije; iz kraterja je pritisk potisnil lavo, v zraku se je razkrojila na drobne delce, ki jih je odnesel veter in z njimi prekril področje 70 kilometrov jugovzhodno od Vezuva. Pompeji so ostali pod takšno 260 centimetrov debelo plastjo. Herculaneuma delci lave sicer niso dosegli, pač pa je mesto pokopalo 20 metrov pod seboj — blato.

Grozote te tragedije so bile nepopisne. Prebivalce, ki so že živeli v prepričanju, da se je ognjenik spet umiril in da je torej Vezuv le navaden hrib, na katerem so imeli vinograde, je katastrofa prav gotovo močno presenetila. Žrtve pod pepelom in blatom pričajo o tem, da so bili povsem nepripravljeni. Pepel jih je pokopal pod seboj in za Pompeje se je tega dne pričelo več kot tisoč let dolgo spanje.

Leta 1594 pa je arhitekt Domenico Fontana nalezl pri kopanju studencev na poslikane antične zidove — Pompeji so bili odkriti. Leta 1709 so pričeli z izkopavanji, toda so pri tem naredili več škode kot koristi. Po letu 1738 so postali sicer oprezniji, vendar izkopavanja še vedno niso potekala sistematično. Šele od leta 1868 naprej so se ravnali po arheoloških načelih.

Arheologom so se iz dneva v dan odkrivala nova spoznanja in prizori iz življenja v rimskih malih mestih. Izkopavali so umetnino za umetnino. Najdragocenejše so danes v narodnem muzeju v Neaplju, enem največjih na svetu. Mnogo jih je tudi v Anti-

kvariju v Pompejih, ali pa so še vedno zasute.

Koliko pa jih je izginilo od tod za večno — kajti ti predragoceni spomeniki antične kulture so v rokah tatov umetnin. Tatvine te vrste so se tukaj razbohotile v tolikšni meri, da lahko govorimo o „ponovnem izumrtju Pompejev“. Med drugim so na primer leta 1975 iz Antikvarija ukradli celoten zlat nakit, leta 1976 pa iz neke hiše celo steno, poslikano s čudovitimi slikami. Tatovi očitno delajo z najmodernejšimi pripomočki. Leta 1977 je izginila zbirka 6000 kovancev iz narodnega muzeja v Neaplju, pet kipov iz hiše Vettijev itd.

Znano je, da so kustosi-varuhi premalo vestni, pa tudi primanjkuje jih in še tisti, ki so, so slabo nagrajevani. Večina jih opravlja še kakšno dodatno delo. V Pompejih, ki jih dnevno obišče do 5000 turistov, je le 180 kustosov, ki pa morajo varovati območje 66 ha, za kar bi jih potrebovali najmanj 300. Tare pa jih tudi še dodatni problem: poleg preobremenjenosti in preslabega plačila jim tudi nihče ne zagotavlja varnosti. Kadar zalotijo tatu pri dejanju, se bojijo sprožiti alarm, ker so v strahu pred maščevanjem njegovih pomagačev.

Bodo Pompeji na ta način drugič izumrli? Kaj zanje res ni rešitve?

Nekaj malega za rešitev pomembnih zgodovinskih spomenikov so že storili s tem, ko so začeli osvetljevati štiri kilometre dolgo mestno obzidje. Mnoge spomenike so umaknili v Antikvarij in govorijo tudi že o tem, da bi zaposlili več varuhov.

Pri tem pa je treba vedeti, da dve tretjini mesta še sploh nista izkopani. Arheologi so na delu in strokovno izkopavajo dragocene spomenike stare več kot 1900 let. Pa menda ne zato, da bodo kmalu prišli v roke tatov?

Pred 110 leti je umrl Anton Janežič

Prihodnji teden — 18. septembra — bo minilo 110 let od smrti zaslužnega koroškega rojaka Antona Janežiča, ki je s svojim mnogostranskim in požrtvovalnim delom v prejšnjem stoletju bistveno prispeval k uveljavljanju slovenskega jezika, slovnstva in kulture — ne le v ožjem koroškem okviru, marveč v najširšem, vsenarodnem pomenu.

Njegovo delo je bilo namreč izredno pomembno za napredek in razvoj slovenske kulture in prosvete, posebno pa za razvoj slovenske književnosti. Napisal je slovensko šolsko slovnico s pregledom slovenskega slovnstva, ki je doživela deset izdaj ter slovenske čitanke za srednje šole in slovar; bil je urednik Slovenske bčele in Glasnika slovenskega slovnstva; bil je med ustanovitelji Mohorjeve družbe in Cvetja iz domačih in tujih logov; ustanovil je Slovenski Glasnik, ki so se mu pridružili vsi tedanji najboljši slovenski pesniki in pisatelji; po ukinitvi Slovenskega Glasnika, ki je bil celo desetletje (1858—1868) edino literarno glasilo na Slovenskem, pa je začel izdajati še poučni list Besednjak.

To je seveda le nekaj skopih besed o najvažnejših sadovih, ki jih je rodila nesebična in do skrajnosti požrtvovalna dejavnost Antona Janežiča, ki mu je znani slovenski pisatelj in kritik Josip Stritar že leta 1876 v Zvonu postavil naslednji besedni spomenik: „Nam vsem, sedanjim in prihodnjim, bodi Janežič izgled čisega domoljuba, izgled neutrudnega, skromnega, a uspešnega delovanja narodu v čast in korist.“

Pred 110 leti je ta izredni človek umrl, star komaj 41 let: „izgorel je v svojem poslanstvu v času, ko je bil slovenski narod na začetku preosnove in razvoja v moderno nacionalno skupnost“, kakor je dejal dr. Matjaž Kmecl na slavnostni akademiji ob lanskem 150-letnici Janežičevega rojstva v njegovem rodnem Sentačaku. Lotos, ko mineva 110 let od njegove prerane smrti, naj bi mu v Celovcu, ki je predvsem tudi po zaslugi Antona Janežiča vsaj za kratko obdobje veljal za središče slovenske kulture, izrekli priznanje s tem, da bi po njem poimenovali trg pred slovensko gimnazijo. Toda pri odločilnem glasovanju v občinskem odboru so bili močnejši nacionalistični vidiki, ki so prepričali, da bi se tudi Celovec oddolžil svojemu zaslužnemu meščanu.

Koroški Slovenci pa bomo ostali zvesti narodu in jeziku — s tem pa zvesti tudi velikemu rojaku Antonu Janežiču.

Na Štatenbergu so se spet zbrali pisatelji

Včeraj se je na gradu Štatenberg začelo 16. srečanje pisateljev, tradicionalni „zbor“ slovenskih besednih ustvarjalcev, ki ga vsako leto priredi Društvo slovenskih pisateljev oziroma njegov mariborski odbor. Na letošnjem srečanju se je zbralo okoli 40 udeležencev — slovenski pesniki, pisatelji in esejisti, ki so se jim pridružili tudi gostje iz skoraj vseh ostalih jugoslovanskih republik, med njimi zlasti tisti, ki prevajajo slovenske književne tekste v svoje jezike; zasto-

pani pa so seveda tudi slovenski književniki iz zamejstva.

Medtem ko so pisateljska srečanja v Portorožu in na Bledu, ki jih prireja slovenski center PEN, širšega mednarodnega pomena, se srečanja na Štatenbergu odvijajo bolj v „domaćem“ okviru in so tudi posvečena ožjim, slovenskim problemom. Naslov letošnje teme se glasi „Zaton avantgarde? In kaj zdaj?“ ter velja vprašanjem, o katerih govorijo in pišejo že dalj časa. Pri tem pa tema gotovo ni omejena zgolj na „zaton avantgarde“ v literaturi, marveč je ta proces v nekem smislu zaslediti tudi v gledališču.

Gotovo bi bilo napačno pričakovati, da bo srečanje na Štatenbergu glede obravnavane teme že privedlo tudi do konkretnih sklepov. Saj to tudi ni namen srečanja, marveč gre bolj za pogovor, za izmenjavo gledišč, pogledov in mnenj, kar pa dolgoročno gledano seveda lahko ima svoj določen odmev in vpliv.

Štatenberško srečanje se po stari tradiciji odvija v obliki referatov, ki jim sledijo pogovori. Poleg tega pa so prireditelji poskrbeli tudi še za druge zanimivosti — od bralnih večerov preko razstave knjig, ki jo je pripravila mariborska založba Obzorja, pa do družabnosti, kjer se v sproščenem vzdušju in prijateljskem pomenku navezujejo in utrjujejo stiki med besednimi umetniki iz Slovenije, iz zamejstva in iz ostalih predelov Jugoslavije.

Slovenski oktet gostuje v Afriki

V petek prejšnji teden je „Slovenski oktet“ odpotoval na turnejo v Afriko, kjer ima na sporedu gostovanje v Zambiji, Angoli in Mozambiku. Poleg umetniškega vodje Antona Nanuta ga spremlja tudi Bogdan Pogačnik, ki bo poročal o oktetovih nastopih, hkrati pa tudi o razmerah in življenju v deželah tako imenovane „prve frontne linije“, torej neposredno pred vrati rasistične Južnoafriške republike.

Odličen koncert Akademskega komornega zboru iz Kranja na Trati

Praznik slovenske narodne pesmi bi lahko imenovali nedeljski koncert Akademskega komornega zboru iz Kranja, ki je kot gost Slovenskega prosvetnega društva Borovlje gostoval pri Cingelcu na Trati. S to prireditvijo je borovljsko društvo nadaljevalo s svojo tradicijo, namreč, da svojo jesensko sezono prične s pevskim koncertom. Čeprav so razni činitelji kazali, da bo prireditev slabo obiskana, so ljubitelji slovenske pesmi vendar napolnili dvorano pri Cingelcu. Predsednik SPD Borovlje Andrej Wieser je ob tej priložnosti poleg gostujočega zboru in številnega občinstva lahko pozdravil še predsednika in tajnika občinske zveze kulturnih organizacij Matevža Omana in Janeza Eržena, tajnika ZSO dipl. inž. Feliksa Wieserja, tajnika SPZ Andreja Kokota, ravnatelja borovljske glavne šole Koschutnika in druge vidne osebnosti.

In če smo uvodoma rekli, da je šlo za praznik slovenske narodne pesmi, potem to povsem drži, kajti zborovodja prof. Matevž Fabijan je spored takorekoč povsem prilagodil želji občinstva. Tako je koncert bil res enkratni užitek že s tega

vidika, drugo, s čimer je gostujoči zbor presenetil pa je bila izredno visoka pevka raven. Takega zboru, so zatrjevali obiskovalci, pri Cingelcu še niso slišali. In pri tem so imeli prav, saj je Akademski komorni zbor iz Kranja eden izmed tistih

zborov, ki na številnih domačih in mednarodnih tekmovanjih nabira visoka priznanja in nagrade. To pa je v prvi vrsti zasluga odličnega zborovodje prof. Fabijana in mladih pevki in pevcev, ki s tako ljubeznivo gojijo pevsko kulturo. V tem kratkem poročilu ne moremo navajati vsak naslov pesmi, ki jih je zbor tako ubrano pel, a že samo imena kot so Pavle Kernjak, Rado Simonili, Luka Kramolc, Matija Tomc, Oskar Dev, Samo Vremšak in drugi povedo, da je koncert pri Cingelcu res bil praznik slovenske narodne pesmi. Za tako lep pevski popoldan so obiskovalci bili izredno hvaležni in gostujoči zbor nagrajevali z navdušenim aplavzom. Po zaključenem koncertnem sporedu pa so mladi gostje iz Kranja morali dodati še vrsto pesmi, s katerimi so ustregli želji navdušenih poslušalcev.

Nedeljski koncert pa je bil tudi ponovna demonstracija dobrih stikov koroških Slovencev z matičnim narodom, kar je povsem naravno in tudi potrebno. To je prišlo tudi do izraza v zahvalnih besedah predsednika Akademskega komornega zboru iz Kranja Andreja Štera, ki je ob slovesu gostiteljem izrekel zahvalo za tako prisrčen sprejem, hkrati pa izrazil željo, da bi prišlo še do nadaljnjih obojestranskih srečanj. Svoje navdušenje nad enkratnim kulturnim dogodkom je pevkom in pevcem iz Kranja izrazil tudi predsednik sosednjega SPD „Vrtača“ v Slovenjem Plajberku Janko Malle. Tako nedeljski koncert ni izvenel le v Cingelcovi dvorani, marveč je še dolgo odmeval pri Mlečniku v Kožentavri, kjer so se organizatorji in nekateri navdušeni poslušalci s člani gostujočega zboru našli po koncertu.

Bistrica na Zilji:

Nemškim šovinistom

DVOJEZIČNOST NE GRE V RAČUN

Vsakoletne prijave k dvojezičnemu pouku v osnovni šoli so bile že zmeraj povod za protislovensko delovanje nemškonalcionalnih sil in za ustrahovanje slovenskega prebivalstva.

V Bistrici na Zilji, kjer je letos prvič pouk v novi šoli, so nekateri nestrpneži pokazali, da bi najraje odpravili vse znake dvojezičnosti v tem zapadnem delu dvojezičnega področja. Otroci iz Straje vasi bodo od letos naprej imeli pouk v novi šoli v Bistrici na Zilji. Nekateri starši teh otrok pa so se spravili nekaj dni pred začetkom šole na župana in skušali preko njega preprečiti dvojezično mašo v bistriški cerkvi. Vendar se župnik Stanko Trap ni pustil ustrahovati in je kljub temu napravil dvojezično mašo. Tisti nestrpneži, ki so skušali preko občinskih zastopnikov preprečiti slovensko besedo v cerkvi, pa so iz protesta proti slovenščini zapustili cerkev.

Takšen nemški nacionalizem je seveda razburil domačine, saj tukaj ne gre samo za cerkveno zadevo, temveč za nasrmen napad na slovensko prebivalstvo nasploh. Zato je prebivalstvo seveda na tem, da se ne popusti tem nacionalističnim nestrpnežem, ki bi najraje iz vseh področij izbrisali slovensko besedo. Ob tem zadržanju pa se je treba vprašati,

ali se bodo nestrpneži zadržali podobno tudi pri šolskih zadevah, ko se že pri cerkvenih tako nesramno obnašajo.

Verjetno je še vrsta podobnih primerov. To bi odgovarjalo namenom heimatdienstovskih krogov, ki so v zadnjih letih stopnjevali gonjo proti manjšini na šolskem področju, na primer njihova zahteva po „središčnih šolah“, kjer naj bi se zbirali samo šolarji, ki so prijavljeni k dvojezičnemu pouku. Primer iz Bistrice pa je samo ponoven dokaz, v koliko lahko zaupamo tistemu „miru“, o katerem posebno sedaj — v volilnem času — govorijo zastopniki v deželnem zboru zastopanih strank.

**7. oktobra
366.536 volilnih
upravičencev**

Pri koroških deželnozborskih volitvah 7. oktobra 1979 bo 366.536 volilnih upravičencev. V primerjavi z deželnozborskimi volitvami leta 1975 je to skoraj 20.000 volilnih upravičencev več. V primerjavi z letošnjimi volitvami v občinske svetle pa se je povečalo število za 2833 upravičencev.

Obiščite Bavščico

Večkrat sem se že vozil z avtom skozi gorski svet Julijskih Alp — to je po slikovitem svetu čez Trbiž mimo zasnjanega Rajbeljskega jezera na sedlo Predel (meja med Italijo in Jugoslavijo) in od tam navzdol proti mestu Bovcu, kjer se ob takšni priložnosti potegnem tudi z gondolo na Kaniške pode in občudujem bela snežišča s skalnimi vršaci in sivo Jadransko morje na južnem obzorju (slednje seveda samo, če je lepo vreme). Po ogledu teh krajev sredi gorskih velikanih, se vračam skozi čarobno Trento ob bistri Soči preko Vršiča, to je osrčje Julijcev, spel domov.

Na vseh teh izletih sem se vedno ustavljal pri mogočini stari avstrijski trdnjavi poleg mostu čez „kanjon“ Koritnice, vendar pa nikoli nisem opazil, da je tam skrit „vhod“ v prelesto dolino Bavščice. Šele pred leti, ko me je nekdo opozoril na ta kraj, sem našel vhod v to skrito gorsko dolino pod ostenjem Bavškega Grintovca in drugih gorskih vršacev. Po kratki vožnji skozi gozd se naenkrat odpre pogled na dolino, ki je zelo podobna zgornjemu delu Podna pod Vrtačo (Mlaka), samo da je mnogo širša in večja. Pred 20 leti je bilo v tej dolini še 120 prebivalcev, danes jih pa ni več deset.

V zadnjem času pa je Bavščica spet oživila, za kar ima veliko zaslugo Planinska zveza Slovenije, še posebno pa Mladinska komisija, ki si je ta kraj izbrala za vzgojnoizobraževalni center mladih planincev.

Odmaknjenost in neraziskanost zahodnega dela Julijcev je botrovala ideji, da mladi prav v tem koncu začnejo s planinsko šolo. V ta namen so zgradili veliko leseno stavbo, v kateri je kuhinja in učilnica oziroma jedilnica. Poskrbeli so tudi za električno napeljava, zgradili nabiralnik za vodo ter nabavili še 20 šotorov. Poleg učenja pa so tečajniki tudi že markirali

poti in izpulili mnogo dvomljivih klinov v skalnatih strminah. Letos je bilo že nekaj tečajev za mladinske vodnike, enega le-teh se je udeležil tudi odbornik Slovenskega planinskega društva mladi Marjan Certov iz Slovenje-ga Plajberka, ki se je zelo pohvalno izrazil o tej šoli. Mladina v Bavščici pa ne skrbi samo za planinsko dejavnost, temveč se je tudi lotila popravila ceste Bavščica—Ključ, ki jo je zasul plaz. Zapuščena Bavščica se torej spet oživlja. Morda je prav ta planinska šola zamelek novega življenja v tej dolini, ki jo obiskuje sedaj vedno več planincev in turistov, kar pomeni, da so dani boljši pogoji, da se tam spet naselijo prebivalci, ki so zaradi odročnosti in osamljenosti zapustili ta divni pravljinski svet.

Vsem izletnikom, ki se bodo kdaj vozili skozi pogorje Julijskih Alp, priporočamo, da obiščejo Bavščico in se prepričajo o lepoti te doline, ki se lahko meri z najlepšimi v Sloveniji.

Prijatelj narave

Šesto kulturno srečanje Alpe-Adria

Letošnjje kulturno srečanje Alpe-Adria bo oktobra v Trstu in v drugih krajih dežele Furlanije-Juljske krajine. Za določitev programa so se srečali pred kratkim glasbeni izvedenci treh obmejnih dežel, Koroške, Slovenije, in Furlanije-Juljske krajine.

Zmenili so se, da bodo v četrtek 4. oktobra v muzeju „Porpurgo“ v Trstu odprli razstavo, ki bo obsegala novice, podatke in dokumente o glasbeni vzgoji v Trstu v drugi po-

lovi 17. stoletja. V petek 5. oktobra se bo odvijalo posvetovanje o glasbeni vzgoji v treh sosednjih deželah, zvečer pa bodo na skupnem koncertu nastopili komorni orkestri iz Koroške, Slovenije in Furlanije-Juljske krajine.

Za zaključek pa bodo priredili v Vidmu koncert mešanega orkestra, ki ga bodo sestavljali mladi elementi iz treh dežel, vsaka dežela pa bo prisotna z enim solistom.

Štehanje v Zahomcu

V Zahomcu v Ziljski dolini je bilo zadnje nedeljo spet tradicionalno štehanje, ki je privabilo veliko število ljudi, ki so z navdušenjem spremljali ta stari običaj. Že dopoldne so se fantovske konte iz štirih vasi podale k cerkvi, kjer se je po maši začelo prepevanje domačih pesmi, vse konte pa so sodelovale tudi z lastnimi godbami. Posebno močno zastopane so bile narodne noše, tako ženske kakor tudi fantovske. Popoldne pa je bil ples pod lipo, kjer so fantje prepevali starodavne pristne domače ziljske pesmi, ki jih mladina skoraj ne pozna več.

Soteska Vintgar v bližini Bleda

že osmo desetletje privablja turiste

Skrivnostno lepoto soteske Vintgar so blejski turistični navdušenci odkrili že leta 1893. Danes je soteska izgrajena zelo sodobno, tako da se brez nadaljnega lahko meri s sotesko Čepa ob ljubeljski Borovnici. Soteska je dolga 1.600 metrov, skozi sotesko pa divja reka Radovna, ki s svojim bobnenjem zapolni ušesa obiskovalcev. Čez vodo vodijo mostovi, galerije pa so dolge 500 metrov. Kdor je že prehodil sotesko je bil sigurno navdušen nad ožino, ki je približno v sredini soteske, mična pa sta tudi mali slap „Šum“, ob katerem je možno mnogokrat občudovati mavrico. Sotesko Vintgar pa prečka tudi železniški most, ki mu takoj nato sledi predor, oba sta del bohinske proge, ki povezuje Jesenice z Gorico. Za vse tiste, ki se zanimajo za zgodovino Vintgarja pa objavljamo članek o njegovi zgodovini, ki smo ga povzeli iz „Dela“.

„Ni bilo ravno popotovanje v središče zemlje, bila pa je vseeno pot v neznanu, ki sta jo v februarju 1891. leta opravila Jakob Žumer iz Spodnjih Gorij in fotograf Lergelporer z Bleda, da bi ugotovila, kaj se skriva v soteski, ki ji pravimo Vintgar.“

„Od poti, ki drži iz Gorij na Dobravo

skozi Stirno stran, sta se spustila nizdol. Videla sta kako voda dere prek skal in se peni. Splezala sta nazaj na pot ter se niže spustila do potoka. Najprej pa ob vodi ni sta mogla niti v eno, niti v drugo stran. Tudi prekoračiti ga ni bilo mogoče. Vesela, da sta vsaj nekoliko prodrla v skrivnosti te soteske in obogatena z nekaj fotografskimi posnetki sta se v večernem mraku vrnila domov. „Tako je zapisal o tem dogodku domačin Krišpin Ogris v zborniku „Boj pod Triglavom“ iz leta 1966.“

Na Bledu so seveda začutili, da tudi za njihov turizem, ne bi bila tako majhna stvar, če bi sotesko približali letoviščarjem.

Zato so, da bi zgradili mostove in galerije in naredili sotesko prehodno, imenovali gradbeni odbor ter takoj postavili lonček za denarne prispevke. Da bi pridobili kaj denarja, so organizirali tudi razne prireditve, najbolj pridni zato pa so bili v hotelu Toplice.

Gradnjo so zaupali Jakobu Žumru. To je bil čas, ko so bile Gorje še občina, Žumer, posestnik in še marsikaj, pa njihov župan. Ko je prejel prvo nabiralno polo s 174 gol-

dinarji, se je Žumer lotil gradbenih del.

Sotesko so slovesno odprli 26. avgusta 1893. leta. Po neki pečini nad njo so ji dodeli ime Vintgar. Na slovesnosti nad Rančjo pečjo ni bilo malo ljudi. Več kot 300 jih je prišlo. Že tedaj so v spomin na Žumra na najlepšem kraju vzdali ploščo, kjer je še danes.

Ob današnjih strojih si je le težko predstavljati, kakšna je bila gradnja v soteski. Delo ni bilo le težko, temveč tudi nevarno. Že to, da so ves material nosili v sotesko, ni bilo malo. Največ težav je bilo z dograditvijo drugega mostu. Vsaj del tega, kako je bilo takrat, pa občutijo še danes tisti, ki vsako leto čistijo strugo Radovne, saj ob večjem deževju prinese kup polivinilastih vrečk in podobne šare, ki potem, ko se voda umakne, obvisi na vejevju. Do vode se spuščajo navezani na vrvi.

Večkrat so morali sotesko obnavljati. Radovna je bila velikokrat nemirna. Že leta 1895 je izredno narasla in odnesla več mostov. Leta 1926 je velika povodenj porušila večino naprav. Med drugo vojno je voda marsikaj odnesla in veliko je segnilo.

Gorjanci, oziroma njihovo društvo, so začeli s temeljito obnovo takoj po osvoboditvi, že leta 1946. Vse je seveda slonelo na prostovoljnem delu. Pri gozdarjih so izprosili les. Na ramenih so znosili material. Krišpin

Ogris ima natanko zapisano, koliko ur so napravili vozniki, lesni delavci, „Gradisovci“, žagarji, mladina, OF in AFZ; skupno točno 2.208 ur. Sotesko so odprli oktobra istega leta.

V zadnjem času je turistično društvo obnovilo dve tretjini soteske. Letošnje pomlad so zamenjavali nosilne lesene grede z železnimi. Za popravila so zadnjih nekaj let odšteli okoli 300.000 dinarjev.

Sicer pa so že od leta 1920 vsa tesarska dela v rokah Zalokarjev iz Spodnjih Gorij. Tesarska obrt gre pri njih že v tretji rod. Začel je Ivan Zalokar in tako je ime tudi tretjemu iz istega rodu, ki mu rečejo tudi Vintgarski. On se takoj ko odleže sneg, loti popravil. Če ne gre drugače, vsaj toliko, da je soteska prehodna za 27. aprila.

„Pred več leti so šolski izleti peljali do Blejske Dobrave z vlakom, skozi Vintgar, peš na Bled in tam spet na vlak. Včasih je bilo takšnih izletov veliko, danes pa — kdo pa gre še peš?“, pravi Alojz Kunstelj, ki je bil vodnik letoviščarjem tako v Vintgar, kot na Triglav.

Spominja se, da je bilo pred 30 leti na Bledu po 20 fiakarjev, ki so vozili letoviščarje v Vintgar. No, romantična se vrača in danes fijkarji spet vozijo goste z Bleda. Le da jim ne rečejo več letoviščarji, ampak turisti.“

Potovanje po Jugoslaviji

utrdilo samozavest maturantov

Letos smo maturanti Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu zopet bili na maturitetnem potovanju po Jugoslaviji. Bilo je to že sedemnajsto potovanje. Organizirali so ga Republiški komite za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije v sodelovanju z Inštitutom za geografijo univerze Eduarda Kardelja v Ljubljani s turističnim in avtobusnim podjetjem Kompas ter Republiško konferenco SZDL Ljubljana. Vsem na čelu je bil kot vedno univ. prof. dr. Vladimir Klemenčič in njegov neustradni asistent Tone Gosar.

Pot nas je vodila preko Ljubelja in Ljubljane v Beograd. Vmes smo se ustavili v Trebnjah, kjer smo imeli razgovor s predstavniki Občinske skupnosti in si ogledali razstavo slikarskih samorastnikov. Drugi dan smo si ogledali mesto Beograd in se seznanili tudi z delovanjem delavskih brigad. Tretji dan pa smo nadaljevali pot preko Niša in Skopja v Ohrid. To mesto s svojim značilnim

čarom nas je prevzelo z vso pristnostjo tamkajšnjih ljudi in z zamotanostjo ter veličastnostjo zgodovinskega razvoja.

Po enodnevnem bivanju v Ohridu smo odpotovali v Peč. Med potjo smo se ustavili v Prizrenu in tam spoznali življenje albanske narodne manjšine. Albanski univerzitetni profesor iz Prištine nas je peljal v pristno albansko hišico in nam z vso prisrčnostjo polagal na srce misli in nauke o narodni zavednosti. Strmeli smo. Ta globoka in pristna zakoreninjenost v lastnem narodu se je javljala v vsakem gibu, v vsakem pogledu in tako smo nekateri prvi občutili zavednost in ponosnost.

Sploh sta nas presenetila raznovrstnost in večnarodnost Kosova. Srečevali smo pristne življenjske navade, tudi zastarele in konzervativne, drug način življenja, sredi te zmesi pa je vladalo vzdušje tolerance in prijateljstva.

Šesti dan smo prispeli v Budvo,

katero je precej poškodoval letošnji potres. Tam smo se prvič na našem potovanju srečali z morjem, ki nas ni bilo veselo in je z visokimi valovi butalo v nas. Z skupnimi močmi smo se mu upirali, pa nas je končno le napodilo na suho.

Naslednji dan smo končno dospeli v Dubrovnik, kjer smo se otrsli za dva dni popotniških naporov s kopanjem in s sprehajanjem po tem čudovitem mestu. In spet smo nadaljevali pot. Ogledali smo si Split in galerijo znamenitega kiparja Meštroviča, potem pa smo odhiteli v Zadar. V teh mestih se vse pripravlja na mediteranske igre, ki bodo letos v Splitu in v bližnjih krajih.

Iz Zadra pa smo se naslednji dan odpeljali proti krasnim Plitvičkim jezerom. Zvečer smo prispeli v Ljubljano.

Dan navrh so nas sprejeli na Republiškem komiteju za vzgojo in izobraževanje ter na avstrijskem konzulatu. V tem slavnostnem okviru smo se maturantje zahvalili za vse, kar so nam nudili.

Potovanje se je končalo. Neka skrita otožnost se je splazila v nas. Vseeno, to se pravi — kljub temu da je bila utrujenost velika, je bilo vzdušje veselo, vtisi pa prekipeva-joči.

Na tem potovanju smo spoznali Jugoslavijo, vsi dogodki pa so nam vtili samozavest in neko lepo narodno zavednost. Povsod so nas sprejeli z odprtimi rokami in z odprtim srcem, povsod si slišal: „Iz Koroške ste? To je pa lepo. Kako se imate še tako?“

Absolventi Zvezne gimnazije za Slovence smo. Zato bi se v imenu vseh dijakov prav pristočno zahvalila vsem profesorjem za ves trud, ki so ga položili v delo z nami. Predvsem gre zahvala našima razrednikoma prof. Štefanu Močilniku in prof. Jožku Kovačiču. Najlepša hvala!

In ob koncu mi ne preostane nič drugega kot to, da povem: Lepo je bilo, zelo lepo!

M. H.

Slovenski maturanti v Beogradu

Koncerti v Minimundusu

Minimundus — mali svet ob Vrbskem jezeru, je letos postregel številnim gostom z novo atrakcijo — v poletnih mesecih julij in avgust je namreč bilo 9 večernih koncertov, na katerih so nastopale razne koroške pevke in instrumentalne skupine. V okviru teh koncertov je sodeloval tudi povezovalce, ki je na humorističen način seznanjal tuje goste s posebnostmi koroške dežele. Ti koncerti, ki so bili redno vsako sredo zvečer

in za katere ni bilo treba plačati kakšne vstopnine, so privabili mnogo ljudi, tako da so bili vsekakor uspešni. Na nekaterih teh koncertov je več kot petsto ljudi z velikim zanimanjem sledilo izvajanjem nastopajočih. Kakor je znano je „Minimundus — mali svet ob Vrbskem jezeru“ ustanova Avstrijskega rdečega križa „Rešite otroka“, katerega čisti dobiček služi karitativnim namenom.

Od 1. septembra do 7. Oktobra je Minimundus odprl vsak dan od 8. do 19. ure (do 1. septembra je bil od 7.30 do 20.30 ure). V nedeljo 16. septembra bo po posredovanju Glasbenega društva poštnih uslužbencev v času od 10.30 do 11.30 koncert mestne godbe iz Tržiča (Monfalcone) ter ob 14.30 uri koncert železničarske godbene kapele iz Leobna, ki jo je posredoval celovški podžupan Medweschek. V obeh primerih ni dodatne vstopnine. Prijatelji pihalnih godb boste imeli ob nedeljskem obisku kar dvojni užitek slišali boste melodije kakovostnih godb ter si lahko ogledali zanimivosti in posebnosti Minimundusa, ki je ena največjih atrakcij Koroške.

Slovensko prosvetno društvo Borovlje vabi na

IZLET NA GORENJSKO

v nedeljo 16. septembra 1979 z odhodom točno ob 5.30 uri iz Ždovclj (na križišču, od koder se pride v Loko), ob 5.45 iz Medborovnice, takoj nato (tudi ob 5.45 uri) iz Borovclj (avtobusna postaja), zadnji pristop je možen ob 6.15 uri v Brodeh pri Malleju.

Pot bo vodila z omnibusom preko Ljubelja, Bleda in Pokljuke (obisk partizanskega spomenika) v Bohinj, kjer si bomo ogledali novi spomenik prvoprstopnikom na Triglav ter se udeležili tudi znane družabne prireditve „Krvavi bal“. Izlet bo pod strokovnim vodstvom vodiča. Prijave do konca avgusta: SPD Borovlje, Andrej Wieser, Hauptplatz 9 ali Posojilnica Borovlje, Pfarrhofgasse.

Mešani pevski zbor „Rož“ je bil na letovanju v Rovinju

Mešani pevski zbor „Rož“ iz Šentjakoba je poslal Slovenski prosvetni zvezi pozdrave iz Rovinja, kjer je bil na letovanju, ki je bilo povezano tudi s pevskimi vajami. Zbor „Rož“, ki ga vodi Lajko Milisavljevič, je znan zato, da poje vrsto starih slovenskih ljudskih pesmi, ki so prišle skoraj v pozabo in ki so jih sodelavci zbora v zadnjih letih v napornem delu zbirali.

Letos se je že šestič mudil poleti na letovanju na Jadranskem morju, ki ga je znal zmeraj povezati s pevskimi vajami oz. seminarji. Njih pevovalca je poskrbel za harmonizacijo besedil koroških slovenskih avtorjev. Te pesmi, ki so jih tudi v Rovinju vadili, spadajo v novi program MPZ „Rož“ s katerim bo od jeseni naprej nastopal. Med avtorji, ki so jih harmonizirali so npr. Milka Hartman, Andrej Kokot, Gustav Januš, Anton Kuchling idr.

V okviru novega programa pa vadi zbor tudi vrsto zahtevnih pesmi, ki so dokaz za visoki nivo zbora, ki že vsa zadnja leta v obsegu in kvaliteti raste. Med njimi so pesmi Gallusa, pa tudi mednarodne pesmi, npr. španske, italijanske, ruske, dalmatinske, lužiškosrbske, grške in angleške. Vadi pa tudi pesmi iz renesančne dobe (npr. Brahmsa). Zbor se bo udeležil s pesmimi iz tega novega programa zelo verjetno na tekmovanju „Naša pesem 80“ v Mariboru. Za ta nastop in za vse ostale koncerte mu želimo veliko uspeha.

Srečanje izseljencev

Zveza slovenskih izseljencev obvešča, da bo imela v nedeljo 16. septembra 1979 s pričetkom ob 14. uri v prostorih gostilne Sočtar v Globasnici svoj

REDNI OBČNI ZBOR
povezan s tradicionalnim
DRUŽABNIM SREČANJEM

Vsakoletni DAN IZSELJENCEV je postal tradicionalno srečanje bivših pregnancev, ki se zberejo, da obudijo spomin na skupno trpljenje v času nacističnega nasilja, hkrati pa zavzamejo stališče k aktualnim vprašanjem slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Poskrbimo, da bo srečanje spet prepričljiva manifestacija naše zvestobe fistim vrednotam, za katere smo bili v najtemnejši dobi naše narodne zgodovine pripravljeno doprinesati velike žrtve. Zato vsi na srečanje — bivši izseljenci in predvsem tudi mladina, ki bo le tedaj mogla nadaljevati delo svojih prednikov, če bo poznala resnico o njihovem trpljenju in boju.

Prisrčno vabljeni bivši pregnanci z družinami, prijatelji in znanci!

Zveza slovenskih izseljencev

Jezikovni tečaji v Celovcu

Kakor v prejšnjih letih tudi letos mladinski referat pri deželni vladi podpira jezikovne tečaje, ki naj dopolnjujejo mednarodne mladinske kontakte. Zato je deželni mladinski referat tudi letos poslal vsem mladinskim organizacijam in srednjim šolam priporočilo za tečaje jezikov, posebno za slovenščino, srbohrvaščino, italijanščino in francosščino. Tečaje pa prirejajo Avstrijsko-italijanska družba, Avstrijsko-francoska družba, Koroška ljudska univerza, sindikati in inštitut za poklicno pospeševanje ter inštitut za gospodarsko pospeševanje pri Irgovinski zbornici.

Vsi udeleženci tečajev, ki so mlajši kot 26 let pa dobijo ob koncu tečaja od mladinskega referata povrnjenih 50 % stroškov, če dokažejo s potrdilom, da so obiskali tečaj.

Prijaviti pa se morate pri zgoraj navedenih inštitucijah.

Ljudska univerza
(Volkshochschule)

ima tečaje za slovenščino in srbo-

hrvaščino. Točen program bodo določili še ta teden in ga poslali na vsa celovška gospodinjstva. Vsi ostali Korošci pa dobijo programe od naslednjega tedna naprej pri ljudski univerzi, ki ima svoj sedež v delavski zbornici. Za tečaje pa se lahko prijaviš od 24. septembra naprej v delavski zbornici, 1. nadstropje, soba 46.

Inštitut za pospeševanje gospodarstva (WIFI)

ima tečaje za slovenščino. Obsegali bodo približno 40 ur, ki so porazdeljene na 11 tednov. Pouk pa je deloma v sodobnih laboratorijih; prispevek za tečaj znasa 550 šilingov in obsega tudi vse pismene podlage tečaja.

Prvo srečanje udeležencev tečaja bo 21. septembra, za začetnike ob 19. uri, za tiste, ki imajo že nekaj znanja v slovenščini pa ob 18.30 uri. Na teh srečanjih bodo določili z udeleženci tudi točne termine tečaja.

Počitniško srečanje dunajskih in graških študentov

V Bilčovsu je minuli petek Klub slovenskih študentov na Dunaju vabil svoje člane, pa tudi dijake in maturante, na počitniško srečanje, ki je postalo že tradicionalna klubska prireditev pred začetkom šolskega leta in se je v zadnjih letih ponavadi odvijalo kot seminar.

Na letošnjem srečanju, ki se ga je udeležilo okoli 30 študentov in dijakov, so klubaši razpravljali o pripravah za jesensko delo kluba, poleg tega pa so se lotili tudi perečih vprašanj slovenske narodne skupnosti. Da bi zvedeli, kaj o teh vprašanjih pravita osrednji organizaciji koroških Slovencev, so v svojo sredo povabili v petek popoldne predstavnika Zveze slovenskih organizacij in Narodnega sveta koroških Slovencev. Za klubaše so pereča vprašanja predvsem naslednji sklopi vprašanj: člen 7 in volitve, kadrovanje in dvojezičnost v gospodarstvu. Stališča ZSO do volitev je tolmačil tajnik Feliks Wieser, za NSKS pa je Jože Wakounig argumentiral nastop Koroške enotne li-

Srečanje dunajskih študentov v Bilčovsu

Posebna akcija za pospeševanje zapostavljenih gorskih področij

Kakor sporoča urad zveznega kanclerja bo v naslednjih dveh letih tekla posebna akcija zvezne vlade za okrepitev slabo razvitih podeželskih in gorskih področij. Posebna akcija naj bi mobilizirala obstoječe sile in sredstva za krepitev lokalnih faktorjev. Sredstva, ki so na razpolago naj bi omogočila, da prebivalci teh krajev gospodarske projekte sami in v združni obliki razvijajo. V ospredju naj bo uporaba že obstoječih surovin in virov energije, in nove oblike turizma.

Podpore, ki jo bodo izplačali za

gradbene ali druge investicije, za nakup zemljišč in poslopij idr., do višine 1 milijona šilingov, ne bo treba vrniti, pod pogojem, da ima dotični lastna sredstva v isti višini kot je podpora.

Na južnem Koroškem imajo možnost, da zaprosijo za podporo bivalci sledečih področij:

- sodiščni okraj Pliberk: občina Pliberk in Suha.
- sodiščni okraj Dobrla vas: občina Globasnica
- sodiščni okraj Železna Kapla: občina Železna Kapla-Bela, Galicija, Žitara vas

nastopanja pri volitvah. Vsekakor pa smo na klubskih seminarjih doživeli že bolj živahne diskusije, tudi o manj perečih vprašanjih.

Na Bleščeči planini pa je imel 8. in 9. septembra Klub slovenskih študentov v Gradcu svoje prvo počitniško srečanje. Namen tega srečanja je bil ta, da se klubaši čim bolj pripravijo na delo v zimskem semestru in da se tudi seznanijo s trenutno važnimi političnimi dogajanjimi na Koroškem. Na tem srečanju so klubaši ocenili minulo delo Kluba, informirali pa so se tudi o načrtih obeh osrednjih organizacij. V soboto 8. septembra je govoril o problemih, s katerimi se trenutno bori slovenska narodna skupnost na Koroškem iz vidika ZSO direktor Slo-

PRIJATELJI NOGOMETA POZOR!

Vabimo vas na prvenstveno tekmo ŽVABEK proti LABOTU, ki bo v nedeljo 16. septembra ob 15. uri v Labotu.

venskega znanstvenega inštituta tovariš Malle, v nedeljo 9. septembra pa je bil gost Kluba osrednji tajnik NSKS Filip Warasch. Jasno je, da se na takšnem srečanju ne da obravnati vseh perečih vprašanj in problemov, s katerimi so pri svojem delu konfrontirani študentje. Gotovo pa so takšna srečanja velikega pomena za medsebojne odnose študentov, predvsem z ozirom na to, da se je srečanja udeležilo tudi nekaj študentov, ki do sedaj še niso bili v Gradcu in katerim bo v Gradcu gotovo lažje pomagati v začetnih težavah.

Mama ni prav ravnala Kadar otrok noče jesti

Otrok se zgodaj začne ozirati po vzornikih in se zanima za stvari, ki ga privlačijo. Starši tega niti ne opazimo. Ne opazimo, da se otrok tega čvrsto oklepa, in da mu je hudo, če mu to vzamemo.

Tonček je že od malega imel rad živali. Najrajši je imel pse. Starši so mu kupili dva. Eden je čuval hišo, drugi je bil pohleven — otroška igrača. Nikamor ni šel brez njega. Staršem se to ni zdelo prav in so otroku psa odpeljali. Otrok je ostal sam, tolažbe ni našel pri starših, ker se niso čutili krive, da so psa prodali. V zameno mu niso dali nič — samo pogovor, ki pa ni nadomestil otrokovega zanimanja.

Tonček je v šoli postal nemiren. Znanje se je slabšalo in začel se je pretepati.

Učiteljica je obvestila starše o otrokovem nemiru, neznanju in o prvi zaljubljenosti. Mati tega takoj ni verjela. Doma so se Tončku še smejali, ko jim je pripovedoval o deklici, ki jo ima rad.

Sele, ko je učiteljica ponovno obvestila starše o slabih ocenah njihovega sina, se je mama oglasila. V pogovoru z učiteljico je spoznala svoj napako.

Starši so se doma s sinom odkrito pogovorili. Njegov interes so preusmerili spet v ljubezen do živali in mu kupili drugega psička. Vsak dan so se z otrokom pogovarjali o rečeh, ki so ga zanimale. Tonček je začel v šoli kazati boljše uspehe. Učenci so ga spet vzljubili. Učiteljica pa je spet pripovedovala o živalih in njihovi negi.

Iz dogodka sklepam, da starši ravnajo v družinski vzgoji velikokrat napačno. Vsak otrok si doma želi odkritega pogovora, rad se pogovarja o stvareh, ki ga zanimajo, in če starši ne poslušamo pripovedovanja naših otrok ali pa, če mu njegov interes iztrgamo brez nadomestila, bo otrok šel na krivo pot.

Vzemimo si čas za pogovor z otrokom, ker bomo lahko le tako ugotovili kje naš

Ne zgodi se tako redko, da zaskrbljena mati pripelje k zdravniku svojega otroka zato, ker ta nikakor noče jesti. Nobena hrana ga ne zanima, materini poskusi, da bi s kulinaricnimi umetnijami spet zbudila njegovo željo po jedi, so čisto zaman. Za takega otroka postajajo družinski obedi le še mučenja, ki jim v težjih primerih sledi celo bljuvanje. Pa vendar ti otroci, posebno še, če so večji, zagotavljajo, da se odlično počutijo, če malo ali skoraj nič ne jedo, in da prav nič niso potrebni zdravniškega pregleda.

Kljub otrokovim zatrdom, da se ob zmanjšanih količinah hrane izvrstno počuti in kljub temu, da sta njegova povsem normalna aktivnost in dobra volja očitni, ima zaskrbljena mati prav, da se posvetuje z zdravnikom. Čeprav ima v veliki večini primerov neješčnost prav banalne in lahko ozdravljive vzroke, pa je marsikdaj vendarle lahko znak za preplah.

Kaj najpogosteje povzročata neješčnost? Največkrat ji botruje malce strahu zaradi problemov v šoli ali drugem vsakdanjem otrokovem okolju, torej drobec duševne napetosti in nerazpoloženi. Pa vendar velja pri dalji neješčnosti povprašati za svet zdravnika, saj je to otrokovo stanje lahko tudi znak pripravljajoče se infekcijske bolezni, lahko celo znak začetne tuberkuloze. Prav tako pa je lahko neješčnost tudi znak motenj v prebavilih, saj prav mladim pogosto primanjkuje prebavnih sokov. Najpogosteje so žrtev tovrstnih težav suhi bledični mladeniči, ki jim obraz pokriva pugetni mozolji, dlani pa jim neprestano obliva mrzel pot. Prav tako pa pozabljajo na lakoto tisti, ki imajo težave z jetri.

Predvsem pa ne smemo pozabiti, da je vzrok neješčnosti lahko tudi zastripel zaradi prekomernega uživanja alkohola in tobaka.

Neješčnosti botrujejo tudi anemije in boleznilež z notranjim izločanjem. Pri nezadostnem delovanju žleze ščitnice je posebno pri otrocih znak za opreznost prav pomanjkanje apetita, saj se to pojavi že pri najlažji obliki obolenja. Po-

otrok čuti vrzeli in kje rabi pomoč, da prebrodi svoje težave. Tudi učitelji, socialni delavci, bodo radi pomagali z nasveti vsakemu staršu.

Tako bodo naši otroci rasli in z njimi ne bo težav!

dobno velja tudi za nezadostno delovanje nadledvičnih žlez: če otrok odklanja hrano, ima nizek pritisk, trpi zaradi nespečnosti, je shujšan in slabe volje, je diagnoza skoraj gotova.

Poseben primer predstavlja tako imenovana mentalna anorezija, neješčnost, ki je zrasla na duševni podlagi. Najpogosteje jo po dognanjih italijanskih zdravnikov srečujemo pri mladih dekletih, ki se zaradi nekih namišljenih in pretiranih diktator "linije" bojijo zrediti, ali pa odklanjanju hrane botruje podzavesten strah pred tem, da bo treba odrasli.

Analize so pokazale, da mlad človek, ki vztrajno in z najrazličnejšimi izgovori odklanja normalne količine hrane, izgubi v prvih dveh dneh osem do deset odstotkov teže, dalje izgublja po štiri odstotke, nato pa se to izgubljanje stabilizira pri enem in pol odstotku. Tako poprečno na mesec izgubi po tri do štiri kilograme, telo pa se zaradi velike prilagodljivosti počasi tako navadi na asketski režim hrane, da sploh ne zahteva več normalnih količin.

Sprva je res videti, da to organizmu prija, aktivnost ni prav nič zmanjšana, celo nasprotno, dobra volja je na višku, saj je človek dosegel, kar je podzavestno želel. Toda čez čas, ko se izgubljanje telesne teže nadaljuje kot po toboganu in ga ni več moč ustaviti, se izkaže, za kakšno visoko biološko ceno je bilo kupljeno to psihično zadovoljstvo odklanjanja hrane. Telsna temperatura se zniža na 35 stopinj, metabolizem se opazno upočasni, količina sladkorja nevarno pade, organizem praktično je samega sebe (autofagizem): odvzema snovi notranjim organom, mišicam, celo kostem, ki izgubljajo kalcij, s čimer ves organizem izgublja trdno oporo. Zleze z notranjim izločanjem deluje vedno bolj leno, kar se pokaže še posebno pri dekletih: menstruacija postane neredna, izostaja, dokler povsem ne izgine.

Vendar so vsa lepa prigovarjanja in vse kuharske umetnije zaman. Dekle ali fant hrano vztrajno odklanjata in se ne pustita pregovoriti niti tedaj, ko jima zdravnik jasno razloži, v kakšni nevarnosti se nahajata. Italijanski zdravniki, katerih dognanja v pričujočem članku povzemamo, zatrjujejo, da mentalna anorezija prav zato še posebno prizadene dekleta, ker se v pubertalnem obdobju začne nenadoma podzavestno sravovati, da pripadajo "šibkejšemu" spolu, živijo v nekakšni askezi in zraven vsajarijo o velikih delih in uspehih, ki jih bodo ponesli nad njihovo povprečno družino in vsa to "šibko" raso. Po drugi strani pa v tem obdobju opažajo na starejših vse najslabše lastnosti in si nikakor ne želijo odrasti, saj bi takrat postale enake kot oni, sprejeli pa bi morale nase tudi vse dolžnosti. Zaradi njihove patološke neješčnosti pa se zdaj vsa družina vrti okrog njih — in spet je tako kot v časih ranega otroštva.

Kot že zapisano, pa ljubezniva prigovarjanja in razlaganja ne pomagajo. Takega bolnika — kajti na vsak način je bolnik — je treba obdržati v bolnišnici, kjer zanj skupaj skrbita internist in psihater.

V lažjih primerih neješčnosti pa imajo zdravniki na razpolago vrsto zdravil za zbujanje apetita, ki pospešujejo delovanje žlez in prebavil.

Drobni nasveti

- Sveže mastne madeže odstranimo z likanjem. Pri tem podložimo in pokrijemo madeže s čistim pivnikom ali časopisnim papirjem in likamo preko pivnika.
- Trdovratnejše madeže očistimo s čistilnimi krpami ali pa z mešanjo bencina in krede. Te naneseemo in posušimo, nato zmencamo in skrtamo očiščeno mesto z mehko plastično gobico.
- Če je kravata zelo umazana, jo celo operemo. Da si delo pozneje pri likanju olajšamo, kravato pred pranjem na obeh pregibih navdarimo z belim sukancem.

POSKUSITE

CIGANSKI GOLAZ

Potrebujemo 2 žlici maščobe, 20 dkg čebule, 50 dkg govedine, česen, kumino, rdečo papriko, 5 dkg suhe slanino, 2 krompirja, paradižnikovo mezgo, kisló kumarico, sol.

Žličniki: 1 jajce, približno 15 dkg bele moke (ostre), žličko olja, sol, malo mleka.

Na maščobi prepražimo čebulo, nato dodamo na koščke zrezano meso, česen, kumino in sol ter pokrito dušimo. Ko je meso na pol mehko, dodamo na kocke zrezano slanino, prepražimo, dodamo paradižnikovo mezgo in papriko. Prilijemo vročo vodo, dodamo na kocke zrezan krompir in počasi kuhamo. V enolončnico zakuhamo manjše žličnike, pred serviranjem dodamo zrezano kisló kumarico, lahko dodamo malo graha.

RIBJI ZREZKI S SLANINO

Potrebujemo 75 dkg osličev, sol, malo moko, 10 dkg suhe slanino, zelen peteršilj.

Ribje zrezke posolimo in pomokamo. Slanino zrežemo na drobne kocke in zarumenimo, dodamo zrezke in jih opečemo, nato prilijemo malo vode in pokrito dušimo približno 15 minut — zrezkov ne obračamo, da ne razpadejo. Pred serviranjem jih potresemo s peteršiljem, lahko jih pokapamo z limoninim sokom.

JABOLČNI ZAVITEK

Krško testo: potrebujemo 40 dkg bele moko, 1 zavitek pecilnega praška, 25 dkg margarino, 10 dkg sladkorja v prahu, 2 jajci.

Nadev: 1 kg jabolč, 15 dkg sladkorja, limonino lupino, cimet, žilca surovega masla, žilca droblin.

Med moko s pecilnim praškom zdrobimo margarino, dodamo sladkor in jajca, če je potrebno, prilijemo malo smetane ali mleka. Zamesimo mehko testo, razvaljamo v pravokotnik, damo na pekač, po sredini potresemo s prepraženimi droblinami, nakrhljajmo jabolki, sladkorjem in dišavami. Testo z obeh strani preganemo čez nadev; zvitek lahko pomožemo s stepenim jajcem in nato spečemo pri srednji vročini — režemo ohlajeno.

VSAKEGA PO MALO

MINEŠTRA S SVINJSKIM REPOM

2 svinjska repa, 30 dkg fižola, 2 čebuli, 3 stroki česna, 20 dkg korenčka, 10 dkg peteršiljeve korenine, 10 dkg zelene, 10 dkg suhe slanine, sol, poper, zelen peteršilj, 5 dkg olja, po želji 3—4 krompirje.

Fižol namočimo in ga drugi dan denemo kuhat. Slanino zrežemo na rezine ali kocke in jih popražimo na olju. Vzamemo iz olja, na olju pa prepražimo drobno narezano zelenjavo in narezan repček. Vse skupaj stresemo k fižolu. Proti koncu kuhanja dodamo še na kocke narezan krompir. Prav nazadnje pa še popraženo slanino. Solimo, popramo in vitaminsko obogatimo s sesekljanim zelenim peteršiljem.

Jed je zelo izdatna in okusna. Biti mora bolj gosta. Zraven ponudimo radič ali kako drugo solato ali kisló zelje (dušeno in bolj gosto).

OCVRTA SVINJSKA UŠESA

2 ušesi, 2 žlici pikantne gorčice, malo moko, 2 jajci, drobtine, olje za cvorenje.

Ušesa skuhamo v malo slani in nekoliko pokisani vodi. Biti morajo prav mehka. Zrežemo jih na čimbolj lepe kose. Pomožemo z gorčico, nato povaljamo v moki, raztepenih jajcih in nazadnje v drobtinah. Ocvremo v vročem olju. Zraven ponudimo krompir v kosih in zelnato solato.

MESNO ZELENIJAVNI HLEBČKI V MREŽICI

1/4 kg nemastne svinine, 1/4 kg svinjskih jeter, 10—15 dkg suhe slanine, 1/4 kg špinaca, 1/4 kg zelja, 2 čebuli, 2 stroka česna, 2 jajci, 1 svinjska mrežica, 5 dkg olja ali masti, sol, poper, zelen peteršilj.

Očiščeno špinaco in zelje skuhamo vsako zase v soljenem kropu. Medtem dvakrat zmeljemo meso, jetra in slanino. Slanine lahko vzamemo pol prekajene in pol sveže. Na malo maščobe prepražimo sesekljano čebulo, dodamo meso, sesekljan česen in peteršilj. Solimo in popramo. Kuhano špinaco in zelje dobro odcedimo in sesekljamo, dodamo mesni masi. Nazadnje dodamo še jajci. Vse dobro zmešamo. Dobro oprano in ohlajeno mrežico narežemo na 6 do 8 delov. Na vsakega damo kupček pripravljene mase. Zavijemo in sploščimo v obliko zrezka. Razvrstimo po pomastnem pekaču in pečemo dobre pol ure. Ponudimo toplo ali tudi ohlajeno.

Zraven serviramo krompir in poljubno zeleno solato ali kako kuhano zelenjavno prikuho.

PITA Z OCVRKI IN JABOLKI

20 dkg ocvirkov, 20 dkg moko, 6 dkg sladkorne moko, 1 jajce, 1—3 žlice goste smetane, 2 dkg kvasa, 2 žlici mleka; 3/4 kg jabolč, 8 dkg sladkorja, 5 dkg rozin, nekaj kapelj ruma, malo masla, ščepec soli, ščepec cimeta.

Ocvirke zmeljemo. Postavimo kvasec. V mleku razdrobimo kvas, primešamo žličko sladkorja in malo moko. Postavimo na toplo, da vziđe. Nato pa zamesimo testo iz ocvirkov, moko, sladkorne moko, rumenjakov, soli, smetane in vzhajane kvasa. Testo trikrat razvaljamo in spet zložimo (kot masleno testo). Med vsakim valjanjem naj testo malo počiva. Po zadnjem pa kar eno uro. Spočitega in nekoliko vzhajane razdelimo na dva dela v velikosti pekača. Enega položimo v pomastčen in pomokan pekač in ga napol spečemo. Obložimo ga z naribanimi jabolki, očiščenimi rozinami (ki jih prej pokapamo z rumom). Potresemo s sladkorjem in cimetom. Pokrijemo z drugo polovico testa, ki ga povrhu namažemo z beljakom. Spečemo do kraja. Ponudimo toplo ali mrzlo.

KRVAVINE MALO DRUGAČE

4 kg svinine (pleče ali pol plečeta pol flama), 3,5 dkg glavine (ličnic), 3,5 kg kož z obrano maščobo, 2 kg jeter, 1 kg čebule, 2,5 kg svinjske krvi, svinjska čreva.

Začimbe na 1 kg mase: približno 25 g soli, 2 g zmlatega popra, 1,5 g zmlate pimente, 1,5 grama zdrobljenega majarona, 1 g timijana, 1 g klinčkov, 2,5 g zmlate kumine, 4 g tekoče jušne začimbe.

Vse sestavine naj bodo čimbolj sveže. Meso rahlo razsolimo in nato skuhamo, vendar le toliko, da se da lepo rezati in ni premeško. Kuhano zrežemo na 1,5 cm debele kocke. Posebej skuhamo čreva, ki jim obereemo maščobo. Ko so dovolj mehka, jih malo ohladimo in jih dvakrat zmeljemo skozi zelo fine luknjice. Z njimi vred zmeljemo tudi pogreto kri. Medtem jetra zrežemo na rezine, čebulo na lističe in oboje prepražimo in zmeljemo (2 mm velike luknjice). Vse skupaj zmešamo, dobro začimimo in premešamo. Napolnimo čreva, zavežemo, klobase denemo v vrelo vodo, kjer naj ostanejo pri 85 stopinj Celzija 2 uri. Temperaturo merimo. Kuhane oplaknemo z mlačno vodo. Razložimo jih na čiste mize, da se ohladi. Popolno ohlajene damo v mrzel dim za 9 ur (temperatura dima 18 stopinj Celzija).

Vkuhanje sadja

S stališča sodobne gospodinjske ekonomike je povsem zgrešeno in neutemeljeno zagovarjati domače vkuhanje sadja. Tovarne za predelavo sadja imajo v svojih proizvodnih programih predelavo prav vseh vrst sadja od češenj pa do grozdja. Predelujejo ga v komplete, marmelade, džeme in sadne sakove. Kakorkoli bi preračunavali in primerjali ceno doma pripravljenih sadnih konzerv z industrijsko pripravljenimi, ugotovimo, da so zadnje cenejše. Pri preračunavanju moramo upoštevati: izdatke za sadje, za sladkor, porabo električne energije in čas, ki smo ga vložili v delo.

Za zaposleno ženo in mater vkuhanje še posebno ni primerno. Raje naj čas, ki bi ga porabile za vkuhanje, posveti svoji družini, vzgoji otrok ali lastnemu počitku.

Po drugi strani pa marsikatera družina izkoristi nedeljski izlet v naravo za nabiranje gozdnih sadežev. Nabiranje borovnic, malin, robidnic in bezgovih jagod je lahko prijetno in koristno opravilo. Ker takih sadežev navadno naberemo več, kot jih lahko pojedemo, je prav, da jih predelamo v konservo.

Konserviramo jih lahko na več načinov: pripravimo kompot, marmelado ali džem in sadni sok. Iz malin ali bezgovih jagod lahko pripravimo tudi sirup. Sirup je gostejši kot sadni sok, dobimo ga z nadaljnjim kuhanjem že pripravljene sadnega soka. Uporabljamo ga najpogosteje za izboljšanje čajev. Priprava pa je zelo zamudna.

Poglejmo nekaj receptov za predelavo sadežev, ki smo jih nabrali na nedeljskem izletu.

Za vsako konserviranje si moramo najprej pripraviti posodo in pripomočke. Za konserviranje uporabljamo navadno steklene kozarce: navadne ali patentne. Te moramo temeljito pomiti v vroči detergentovi raztopini in izplakniti v dveh vročih vodah. Umite in oplaknjene kozarce povežemo na polikan prtič, brišemo jih ne!

Pasteriziran borovničev kompot. Borovnice, ki smo jih nabrali v gozdu, operemo, preberemo in osušimo na cedilu. Potem jih vložimo

v patentni kozarec. Pri patentnem kozarcu moramo paziti, da so robovi kozarca in pokrova neokrušeni in da je gumijasto tesnilo čvrsto. Med borovnice potresemo sladkor. Za 1 kg borovnic rabimo 20 dkg sladkorja. Nekaj časa jih pustimo stati, nato kozarec zapremo in ga v vodni kopeli pasteriziramo 25 do 30 minut pri temperaturi 80 stopinj Celzija.

Če imamo v družini diabetika, potem lahko pripravimo borovnice po istem postopku samo brez dodatka sladkorja. Te borovnice bodo držale do marca.

Brusnice konserviramo po načelu vročega polnjenja. Za 1 kg brusnic rabimo pol litra vode in 1 kg sladkorja. Sladkor kuhamo z vodo 5 minut. Sproti pobiramo umazane pene. Dodamo prebrane, oprane in odcejene brusnice. (Vse nezrele in zelene jagode izločimo, ker grene.) Vro naj 7 do 8 minut. Z brusnicami in sokom napolnimo majhne vroče kozarce tik do roba. Zavežemo s celofanom, ki ga prej ovlažimo z alkoholom ali močnim žganjem. Ohlajene kozarčke zbrišemo in shranimo na leseni polici.

Bezgov sok. Oprane bezgove jagode osukamo s pecljev z vilicami in jih prelujemo z enako količino vode ter kuhamo 5 minut, da počijo. Potem naj stoji nekaj minut, nakar sok precedimo. Na 1 l soka dodamo 3/4 kg sladkorja in ponovno prevremo. Napolnimo v čiste in vroče steklenice. Zamašimo jih z gumijastimi kopicami in ohladimo. Za boljše aromo lahko dodamo med pripravo še sok ene limone.

Nazadnje ne smemo pozabiti tudi tistih, ki pridelajo ribezelj na domačem vrtu.

Ribezov sok. Ribez osukamo, na 1 1/2 kg ribeza odmerimo 1/2 l vode in kuhamo, da ribez razpade. Sok precedimo, mu dodamo sladkor (na 1 l soka 1/2 kg sladkorja) in ponovno 10 minut vremo. Napolnimo vroče steklenice in jih zapremo z gumijastimi kopicami.

Črni ribez moramo kuhati nekoliko dlje, ker je trši in pozneje razpade.

V deželah zahodne Evrope

se bojijo demografskega odmiranja

V obširnih predelih sveta, zlasti v manj razvitih deželah, se borijo s težavami nenadzorovanega naraščanja prebivalstva ter napovedujejo prave katastrofe za ves svet, če bo šel razvoj v tej smeri naprej. Navajajo velikanska števila svetovnega prebivalstva in delajo račune o tem, kdaj Zemlja ne bo več v stanju, da bi prehranjevala svoje prebivalce. So pa hkrati tudi predeli sveta, v katerih ugotavljajo ravno obraten razvoj. Med take predele spada tudi zahodna Evropa, kjer se že resno ukvarjajo s problemom, kako bi preprečili upadanje populacije.

Po vsej zahodni Evropi namreč nataliteta vztrajno upada že od začetka ali srede šestdesetih let našega stoletja. V več državah, zlasti v Zvezni republiki Nemčiji, umrljivost presega število rojstev. Vlade teh držav, zaskrbljene zaradi takšne smeri, poskušajo spremeniti razmere; pa tudi poslovni krogi so se pridružili analizam o demografskih gibanjih.

Tudi tam, kjer je rojstev trenutno še več in kjer število prebivalstva še narašča, gre za to „zasluga“ predvsem tistim obdobjem, ko se je rodilo veliko deklic, ki so danes v tistih letih, ko so same postale matere. Kljub temu pa povprečno število otrok, ki jih rojevajo generacije žensk od 15. do 49. leta v zahodni Evropi, precej zaostaja za ravni, ki je potrebna za stalno obnavljanje, kar pomeni, da grozi zdesetkanje prebivalstva.

V ZR Nemčiji število prebivalstva nenehno upada že od leta 1972. Zdaj šteje država približno 57 milijonov prebivalcev, leta 2000 naj bi jih bilo 52 milijonov, leta 2030 pa komaj 39 milijonov. Lani se je v ZR Nemčiji rodilo samo 500.000 otrok, to je za polovico manj kot pred desetimi leti.

Nekoliko boljše so perspektive Francozov, vsaj za razdobje do konca stoletja. Kot je predvideno, se bo prebivalstvo Francije, ki danes šteje dobrih 53 milijonov, do leta 2000 še povečalo, toda 25 do 30 let kasneje naj bi začelo upadati; po nekaterih zasebnih ocenah pa se bo proces upadanja populacije začel že mnogo prej. Nataliteta je lani znašala 13,7 promila in je bila v primerjavi z letom 1964 za četrtino manjša.

Pri Švedski, Švici in Belgiji je upadanje prebivalstva pričakovati vsak čas. Norveška, Danska in več drugih dežel za zdaj stagnira, v prihodnjem desetletju pa bi utegnili zabeležiti tudi negativno stopnjo. Tem državam se bo morda že kmalu pridružila tudi Italija. Število prebivalcev Velike Britanije, kjer je populacija nekaj let upadala, je lani nekoliko naraslo. Po uradnih predvidevanjih bo ta država konec stoletja štela 58 milijonov ljudi, medtem ko jih ima danes 56 milijonov; petnajst ali dvajset let pozneje pa naj bi spet prišlo do upadanja prebivalstva.

Če se bo ta proces nadaljeval še hitreje, utegne priti do „samomora narodov“, kar je privedlo do tega, da so v'ade nekaterih držav uvedle bolj liberalno politiko natalitete in se odločile za ukrepe, s katerimi naj bi stimulirali rojstva. V Franciji so tekom zadnjih dveh let že drugič povečali različne olajšave za družine, zlasti tiste s tremi ali več otroki. Še letos pa naj bi razpravljali še o nekaterih drugih stimulativnih ukrepih. Olajšave in nadomestila družinam z več otroki so uvedli tudi v ZR Nemčiji in na Švedskem. Podaljšali so porodniške dopuste in izboljšali možnosti za starše, ki zaradi otrok izostanejo z dela.

Med dejavniki, ki botrujejo upadanju populacije v zahodni Evropi, je skrb zbujojoč in presenetljiv še zlasti naslednji: smrtnost v mnogih državah se je začela povečevati. Gre predvsem za umiraneje starejših ljudi, katerih življenjska doba se je zadnja desetletja

logov, ki vplivajo na „nazadovanje“ prebivalstva. Ženske se močijo dokaj pozno in to seveda vpliva na število novorojenih otrok. Precej je neporočenih — žensk in tudi moških. Razveze so pogoste, a tudi „divji“ zakoni.

Zakaj se v današnjem trenutku, ko v mnogih drugih predelih sveta poskušajo zajeti demografsko eksplozijo, zahodna Evropa boji demografskega odmiranja? Čeprav bi manj ljudi olajšalo zaposlovanje, skrčilo izdatke, potrebne za šolanje in zdravstveno zaščito, pa so — dolgoročno gledano — stvari povsem drugačne, celo s čisto gospodarskega stališča. Proizvajalci

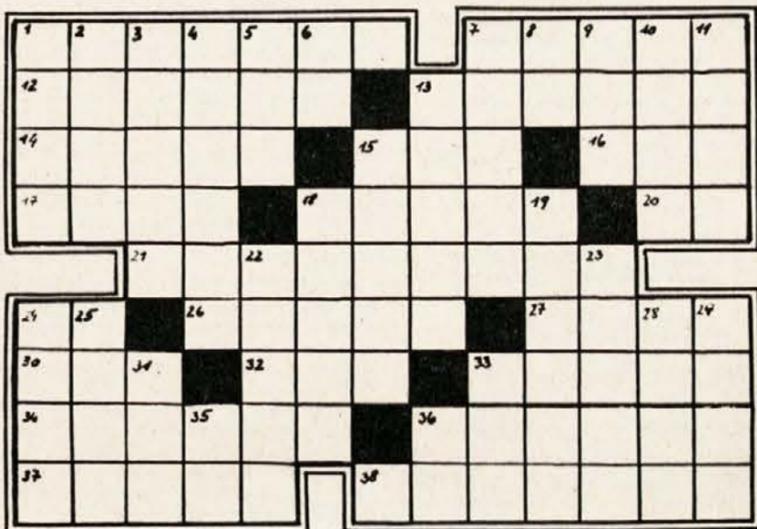
bi čez nekaj časa obžalovali, da nimajo več kupcev za svoje izdelke, namenjene materam in otrokom, pa za šolsko opremo in druge trajne potrošne dobrine. Morali bi omejiti proizvodnjo in odpuščati delavce, kar bi imelo za posledico, da bi življenjska raven hitro padla. Čez kakih 15 ali 20 let bi se v večini zahodnoevropskih držav povečal odstotek starejšega prebivalstva, ki nujno potrebuje pomoč mladih, aktivnih delavcev, le-teh pa bi bilo vedno manj. V takem primeru bi moralo aktivno prebivalstvo plačevati višje davke in posledica bi bila vnovič — poslabšanje življenjske ravni.

Zato zahodna Evropa pa temelju vsega tega na splošno negativno ocenjuje težnje po „demografski suši“; boji se, da bi človek ob nadaljnjem takem razvoju v doglednem času postal „bela vrana“ v tem delu sveta.

sicer precej podaljšala, predvsem zaradi ugodnejših razmer. Eden izmed pomembnih vzrokov za upadanje prebivalstva je tudi vse večji odstotek zaposlenih žensk; skrb za otroke v času, ko je mati na delu bistveno vpliva na načrtovanje družine.

Neštevali bi lahko še vrsto raz-

Nagradna križanka

Vodoravno: 1. vas na Koroškem, znana iz Kernjakove pesmi; 7. garant; 12. prirojena nadarjenost; 13. črpokis; 14. ostru resu; 15. pevski zbor, tudi del cerkve; 16. japonska denarna enota; 17. vodna žival (množ.); 18. idol, po božje čaščen bitje ali predmet; 20. okrajšava za „starejši“; 21. poverljiva listina, pooblastilo; 24. osebni zaimek; 26. obrtnik, ki izdeluje lesene posode

za tekočine; 27. ženin ali možev oče; 30. kip ali slika golega telesa; 32. pokoj; 33. obredna obleka sodnikov in duhovnikov; 34. najboljši jugoslovanski alpski smučar (Bojan); 36. staroslovenska boginja smrti in zime; 37. nasilje; 38. strasten, slep privrženec.

Navpično: 1. drevesni panj; 2. blagajna; 3. lepo vedenje; 4. mi-

tološki plič, simbol mladosti in vstajenja; 5. tuje žensko ime; 6. različna soglasnika; 7. železov kršec; 8. središče vrtenja; 9. paradiž; 10. žitarica, nekdanj prvenstveno za konjsko krmo; 11. nemški idealistični filozof (Immanuel); 13. gradbeni poslovodja; 15. madžarski državnik (Janos); 18. sredstvo komuniciranja, tudi oseba pri spiritističnih sejah; 19. brenkatni instrument; 22. božjepotnik; 23. najvišja zmaga pri taroku; 24. čut za spodobnost, tudi mera v glasbi; 25. ribja jajčeca; 28. zimsko prevozno sredstvo; 29. ozek pas blaga; 31. železniška tračnica; 33. zvok, glas; 35. začetnici priimka in imena velikega slovenskega pesnika; 36. primorski vzklík.

Da bo reševanje križanke bolj „privlačno“, razpisujemo tudi tri nagrade v obliki slovenskih knjig in gramofonskih plošč, ki jih bomo z žrebanjem razdelili med tiste reševalce, ki nam bodo pravilne rešitve (na izrezku iz časopisa ali na posebnem listu) poslali najkasneje do 25. septembra na naslov: Slovenski vestnik, Gasometergasse 10, 9020 Klagenfurt/Celovec.

RADIO — TELEVIZIJA

SLOVENSKE ODDAJE RADIO CELOVEC

PETEK, 14. 9.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Zabavna glasba — Spominjamo se.
SOBOTA, 15. 9.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.
NEDELJA, 16. 9.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.
PONEDELJEK, 17. 9.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Iz ljudstva za ljudstvo (110-letnica smrti Antona Janežiča).
TOREK, 18. 9.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 14.10 Celovski radijski dnevnik — šport — „Otroci, poslušajte!“
SREDA, 19. 9.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Veseli val.
ČETRTEK, 20. 9.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Glasbeni mojstri.

AVSTRIJA 1

PETEK, 14. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Obisk razstave — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 ... In samo resnica — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Silke naše zemlje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Muppet show — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Silke iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Stari — 21.25 Energija: zaton obdobja nafte — 22.10 šport — 22.20 Jeremiah Johnson — 0.05 Poročila.
SOBOTA, 15. 9.: 15.15 Cesarjevi lovci — 17.00 Kdo rokodelci z nami? — 17.30 Pionocchio — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Silke iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Eden bo zmagal — 22.10 šport — 22.35 Doc — 0.05 Poročila.
NEDELJA, 16. 9.: 11.00 Konfrontacija nosilcev liste — 15.05 Trobentač jazz — 16.45

„Jadranske v Sahari“ — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Sporazumevanje med živalmi — 19.00 Silke iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Stari — 22.00 šport — 22.10 Alfred Brendel igra Schuberta — 23.10 Poročila.

PONEDELJEK, 17. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Zbor v grški komediji — 10.30 April v Parizu — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 O jazu — 17.30 Lassie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Do konca sveta — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Silke iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 21.00 Boter — 22.45 Poročila.

TOREK, 18. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Tečaj angleščine — 10.30 Cepljenje in imunizacija — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Očetje klamote — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Silke iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Boter — 22.00 Poročila in šport.

SREDA, 19. 9.: 9.00 Tudi pošaliti se je treba — 9.30 Italijanščina — 10.00 Dunajski kongres — 10.30 Trobentač jazz — 17.00 Cvetličar — 17.25 Rdeči avtobus — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Tony Randall v: Življenje za ples — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Silke iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Boter — 21.50 Poročila in šport.

ČETRTEK, 20. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francosčina — 10.00 Obraz streljaj — 10.30 Anatovka — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Pan Tau — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Silke iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Energija: Na koncu izobilja — 20.45 Mala TV igra. Mojster — 21.10 šport — 21.35 Doktor in ljube živali — 22.25 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 14. 9.: 18.00 Orientacija — 18.30 Risba — 19.30 Trailer — 20.15 Pogovori o temi „preživeli“ — 21.00 Nova — 21.25 Molji — 22.15 Čas v sliki s kulturo in karikaturnimi tedna — 22.50 Petkova mednarodna predstava.

SOBOTA, 15. 9.: 17.00 Mednarodni turnir judoistov — 18.00 Počitnice na Saltkrokanu — 19.30 The Munsters — 20.15 Ciklus — Joseph Roth. Hiob — 21.30 Bourbon Street.

NEDELJA, 16. 9.: 16.00 Stekleni človek — 17.00 Dežela in ljudje — 17.30 Pregled — 18.00 Le Bossu — 19.50 Knjižni bazar — 20.15 La Gioconda.

PONEDELJEK, 17. 9.: 18.00 Tečaj za angleščino — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 National geographic: The House on the klong — 19.30 Orientacija — 20.00 Doktor in ljuba žival — 20.50 Romanca s kontrabasom — 21.30 Čas v sliki — 22.00 Nevarnost pobega.

TOREK, 18. 9.: 18.00 Italijanščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Praznovanje napredek — 19.30 Deklica pade z neba — 20.00 Ciklus: Joseph Roth. Hiob — 21.25 Čas v sliki s kulturo — 22.00 Klub 2.

SREDA, 19. 9.: 18.00 Francosčina za začetnike — 18.30 Pregled — 19.00 Šolski poskusi in šolska reforma — 19.30 Mednarodno Fritz Kreislerjevo tekmovanje — 22.00 Čas v sliki s kulturo — 22.35 O filmu.

ČETRTEK, 20. 9.: 18.00 Ruščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Pavel in Viržinija — 20.00 Hokuspokus ali kako naredim, da se znebiti moza — 21.35 Čas v sliki s kulturo — 22.10 Klub 2.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 32 550 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

ZA DOBRO VOLJO

Jim, Jack in Billy jezdijo po preriji. Pa vpraša Billy:

„Povej, Jack, koliko je tri krat tri?“

Jack po kratkem premisleku: „Devet.“

Billy urno prime za revolver in sestrelji Jacka iz sedla.

Pa zagodrnja Jim: „Ali je bilo to potrebno?“

Billy: „Da, preveč je vedel.“

„Ali si že opazil, da je v večini filmov glavni junak že poročen?“ pravi žena možu.

„Vsak poročen mož je junak!“ se glasi odgovor.

„Prostori v vašem stanovanju so gotovo ozki in tesni?“

„Kako pa to veste?“

Po vašem psu vidim: ne miga z repom na levo in desno, ampak gor in dol.

Večer za večerom je mož prihajal domov natreskan. Žena ga je hotela preplašiti, zato se je zavila v rjuho in ko je mož stopil v predsobo, je zajavkala s spremenjenim glasom:

„Uuuu! Jaz sem dub z onega sveta. Svarim te — preveč piješ!“

Mož se je najprej zdrznil, nato pa rekel sproščeno:

„Hvala bogu, da si strah! Sem se že ustrašil, da je moja stara ...“

„Moj mož se zdaj uči latinško.“

„Zakaj?“

„Rad bi postal lovec.“

„Hej vi!“ zavpije paznik kaznjencu, ki se motovili ob oknu v celici. „Kaj pa počnete s pilo?“

„Kako bedasto vprašate!“ mu odgovori kaznjenc. „Saj vidite, da manikiram nohte.“

Paznik v kaznilnici prebudi svojega kolega in pravi:

„Jenik, ki je bil nad tvojo sobo, je zbežal.“

„Končno! Celo noč me je motil s tisto žago.“

Neki mož stopi v prometni urad policije in pravi: „Zahvalim se vam za vse, kar ste dobrega naredili zame.“

Policaj ga gleda in reče: „Ne razumem, saj vas sploh ne poznam!“

„Seveda ne, ampak mislim, da ste prav vi včeraj vzeli vozniško dovoljenje moji ženi!“

„Ali smem zahtevati od gospodarja povračilo za meso, ki mi ga je ukradel njegov pes?“ vpraša mesar odvetnika.

„Seveda,“ odgovori odvetnik.

„Potem pa prosim sto šilingov. Meso je ukradel vaš pes.“

„Moj? V redu! Takoj mi dajte še sto šilingov, kajti moj navet je vreden dvesto šilingov,“ mirno odvrne odvetnik.

„Zasčili so vas pri kraji. Imate kak zagovor za svoje dejanje?“

„Dobili so me samo zato, ker sem šele začel. Pozneje se to ne bo več zgodilo.“

„Ali vzamete zaročni prstan nazaj?“

„Ali vaši nevesti ne ugaja?“

„Prstan že, ampak jaz ne!“

Pepe razlaga o svojih lovskih dogodivščinah v Afriki:

„Sredi Sahare mi sledi lev. Drvim, drvim, končno drevo. En, dva, tri, sem že zgoraj in si tako rešim življenje.“

„Ti, oprosti, v Sahari vendar ni dreves,“ pripomni pošlašalec.

Pepe zaničljivo:

„To mi je bilo v tistem trenutku popolnoma vseeno!“

ŠPORTNI VESTNIK

Borovlje - SAK 1:3 (1:2)

Po slabi nedeljski igri proti Velikovcu se je to nedeljsko dopoldne pokazalo precej spremenjeno moštvo Slovenskega atletskega kluba, ne le v postavi, temveč tudi po borbenosti in agresivnosti vsakega posameznega igralca.

Prvič v tem prvenstvu je igral spet Nužej Lampichler (delal je v Nemčiji), tako da je bila obramba precej spremenjena: Jakobič je igral spet desnega branilca, Lampichler zadnjega moža in Woschitz srednjega branilca.

V hitri in borbeni tekmi so domačini v 18. minuti po prostem strelu zadeli prvič v gol. Po tem голу je SAK močno napadal. Velik je zadel najprej le stranico vrat, toda v 22. minuti je Martin Hobel po nesporazumu v nasprotnikovi obrambi zabil žogo v mrežo. SAK je bil naprej nevaren, za vodstvo pa je poskrbel po lepem udarcu z glavo tik pred polčasom (44. min.) Velik. Kar nato pa je po dobrem prodoru imel možnost Gusti Zablatnik, ki pa do zdaj ni imel sreče pri zaključku svojih akcij.

Ob začetku drugega polčasa so domačini hudo ogrožali gol slovenskega atletskega kluba, toda ko v 60 minuti niso mogli izrabiti

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na prvenstveno tekmo, ki bo v nedeljo, dne 16. septembra 1979 na domačem (Koschatovem) igrišču v Celovcu proti moštvu iz Brež, ki se trenutno nahaja na 2. mestu.

SAK-Breže (Friesach)

ob 16.00 uri

SAK „pod 23“ — Breže „pod 23“

ob 12.45 uri

Pred tekmo pa bo tokrat igralo moštvo Austria Celovec — Beljak [Leistungsgruppe] in sicer ob 14.15 uri.

Navihači prisrčno vabljeni!

možnost enajstmetrovke je SAK spet prevzel iniciativo. Trener SAK-a, Rogič, je napravil izmenjavo, namesto Velika je poslal na polje Sommereggerja in tako ojačil obrambo, tako sta igrala v napadu le še Polanšek in Hobel.

Pritisk na borovljanski gol je postal spet močnejši, v 72. minuti pa je Hobel po kratki podaji Ferre iz kakih 13 metrov ostro nabil žogo na gol, od prečke pa se je odbila za golovo črto. SAK je imel v tej fazi še nekaj lepих priložnosti, nekaj minut pred koncem je Hobel po podaji Polanška celo tretjič zadel nasprotnikovo mrežo, toda sodnik tega gola iz nerazumljivih razlogov ni priznal.

Pri tej tekmi je bilo 600 gledalcev, od teh pa je najmanj polovica (predvsem Selani) podprla moštvo Slovenskega atletskega kluba.

Postava SAK-a: Dodič; Jakobič, Lampichler, Woschitz, Pandel, Ferrar, Golec, Gusti Zablatnik, Velik, Martin Hobel, Polanšek. Izmenjava: v 67. minuti Sommeregger za Velika.

BOROVlje „POD 23“ — SAK „POD 23“ 1:3 (1:2)

Že zgodaj, namreč ob poldevetih zjutraj, se je začela za drugo moštvo Slovenskega atletskega kluba prvenstvena tekma proti Borovljam. V dobri igri so najprej domačini ustrelili prvi gol. Nato so se mladi nogometaši Slovenskega atletskega kluba šele prav zbudili in prevzeli iniciativo. Sledile so lepe akcije in tudi zadetki. Izenočil je Rozman, tik pred koncem prvega polčasa pa je Sigi Hobel po podaji Kropivnika poskrbel za vodstvo. V drugem polčasu so najprej Borovljani ogrožali vodstvo slovenskih nogometašev, toda po drugem голу Sigija Hobla je bila zmaga zagotovljena.

SELE — BISTRICA V ROŽU 6:1

Pred 300 gledalci so v nedeljo popoldne Selani visoko premagali moštvo iz Bistrice v Rožu. Že v 4. minuti je Nanti Olip dosegel prvi zadetek iz prostega strela. Še pred polčasom je isti igralec povisil na 2:0 za Selane. V drugem polčasu pa so Selani kar 4-krat premagali nasprotnikovega golmana, Stanko Olip (2), Toševski in Oraže Zdravko so bili strelci.

Zanimivo je dejstvo, da so bili do tedaj Bistričani prvi na lestvici. Selani so igrali takole: Marič, Kelih, N. Doujak, Travnik, A. Doujak, Mohorčič, N. Olik, Oraže, St. Olip, Jug (P. Olip), Toševski.

Končalo se je svetovno prvenstvo veslačev na Bledu

Zaključne tekme veslaškega svetovnega prvenstva zadnje nedelje so se vršile pri najlepšem vremenu. Poleg brezhibne organizacije je bil to eden od vzrokov, da je obiskalo ta veliki športni dogodek nad 10 tisoč gledalcev. Zato so bili prireditelji in športniki zelo zadovoljni s celotnim potekom prvenstva, ki je bilo za številne okoliške občine tudi turističnega pomena.

Vzhodnonemški veslači, ki so zadnji dan osvojili šest od osem zlatih kolajni, so bili tudi letos veslala številka 1 med veslači. Osvojili so si tudi dve bronasti kolajni, in s tem pokazali, da so še zmeraj en korak pred drugimi. Samo Finck Karppinen in norveški dvojni dvo-

jec z bratoma Hansen so še dosegli zlati kolajni. Vsi ostali narodi pa so ostali brez zmage. Srebrne oz. bronaste kolajne so si osvojile še sledeče reprezentance: Češka, Sovjetska zveza, Zvezna republika Nemčija, Nova Zelandija, Francija, Švica, Velika Britanija in Združene države Amerike.

Avstrijski zastopniki pri 8. Svetovnem prvenstvu niso dosegli svojih ciljev, sicer pred prvenstvom niso bili stodstotno prepričani, da bi dosegli kakšno kolajno, kljub temu pa vlada v Avstriji razočaranje, ker so avstrijski veslači dosegli tudi v malih finalih le zadnja mesta. Vzrok temu so prekratke priprave, tako sta na primer Wolf in

JUGOSLAVIJA

PETEK, 14. 9.: 8.55 TV v šoli — 14.55 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Usoda nekega Charlieja — 17.40 Raznašalci časopisov — 18.10 Tri srca (Radenci 79) — 18.35 Obzornik — 18.45 Izobraževalna oddaja — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 20.55 Junaki serijskega filma — 21.45 Dnevnik — 22.00 James Dean.

SOBOTA, 15. 9.: 8.00 Poročila — 8.05 Z besedo in sliko — 8.20 Mala čebelica — 8.35 7 stopnic do glasbe — 8.50 Nadobudneži — 9.25 Pisani svet — 10.00 Ukradeni in okradeni — 10.30 Trnova pot — 14.10 Poročila — 14.15 Pokonci delfina — 15.55 Sredozemske igre — 18.00 Naš kraj — 18.10 Zabavno glasbena oddaja — 18.50 Muppet show — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ana Karenina — 20.55 Kako se oblačilo — 21.00 Navidezni veliki — 22.30 Dnevnik — 22.50 Kažipot.

NEDELJA, 16. 9.: 9.20 Poročila — 9.25 Za nedeljsko dobro jutro — 9.55 Kažipot — 10.15 Ipavci — 11.25 Mladinska oddaja — 12.25 Mozaik — 12.30 Kmetijska oddaja — 17.40 Kenguru — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Nogomet Jugoslavija: Argentina — 21.50 Dnevnik — 22.00 Sredozemske igre.

PONEDELJEK, 17. 9.: 8.55 TV v šoli — 17.30 Poročila — 17.35 Vrtec na obisku — 17.50 Dokumentarni film — 18.05 Književnost — 18.35 Obzornik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zlati časi — 21.10 Kulturne diagonale — 21.40 Dnevnik — 22.00 Sredozemske igre.

TOREK, 18. 9.: 9.15 TV v šoli — 13.55 Sredozemske igre — 17.40 Poročila — 17.45 Risanka — 17.55 Pisani svet — 18.35 Obzornik — 18.45 Po sledeh napredka — 19.15

Planinsko srečanje

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi člane in prijatelje društva v nedeljo 16. septembra na planinsko srečanje s slovenskimi planinci (P. D. Ljubljana — matica) iz Ljubljane na lepi razgledni gori Košutici, 1966 m v pogorju Košute. Po opravljenem izletu bo še družabna prireditev v novem Kulturnem domu na Radišah.

Koroški planinci se bomo v nedeljo ob 7.30 uri zbrali oziroma pripeljali na avstrijsko stran mejnega prehoda Ljubelj, od koder se bomo skupno z ljubljanskimi planinci podali na avstrijski strani Karavank na Košutico. Po obisku Košutice se bomo spustili preko Marjereve planine v Sele-Zgornji Kot, kjer nas bodo že čakali avtobusi, ki nas bodo zapeljali na Radiše, kjer bo ob 16. uri družabni del prireditve, na katerem bodo poleg radiških pevcev sodelovali tudi ljubljanski kulturniki.

Ljubljanski planinci se bodo vračali nazaj preko Ljubelja. Za prevoz z avtobusi iz Sele-Zg. Kota, kakor tudi z Radiš na Ljubelj bo poskrbljeno tudi za naše planince. Planinski del srečanja se bo odvijal pod izkušenim vodstvom domačina Francija Kropivnika iz Zg. Kota. Ne zamudite te priložnosti in udeležite se tega srečanja v čim večjem številu.

Ker zgoraj omenjena pot ni za vrtoglave, imamo še drugo varianto in sicer od kmeta Žerjava v Zgornjem Kotu, kjer je na razpolago vodič.

Odhod od Žerjava ob 8. uri. Na Žerjavovi planini se bosta obe skupini združili in skupno nadaljevali pot na vrh Košutice. Do Žerjava se lahko pripeljete z avtomobilom.

Kaderk veslala v finišu le z 35-imi udarci ostala konkurenca pa z 38-imi.

Jugoslovanske ekipe pa so bile nekoliko boljše, dva jugoslovanska čolna sta prišla v veliki finale in sta dosegla dve četrti mesti. Dvojec brez krmarja, ki je privabil tisoče gledalcev, pa je do zadnjih metrov bil še na tretjem mestu, vendar ga je prehitel še ameriški čoln, ki je bil le devet stotink sekunde prej v cilju.

RADIO — TELEVIZIJA

Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Mednarodna obzorja — 21.20 Rodbina Polančecih — 22.40 Dnevnik.

SREDA, 19. 9.: 9.30 TV v šoli — 14.55 Sredozemske igre — 17.35 Poročila — 17.40 Potepuh in nočna lučka — 17.55 Mladinska oddaja — 18.15 Ne prezrite — 18.30 Obzornik — 18.40 Od vsakega jutra raste dan — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.05 Igre brez meja — 21.30 Risanka — 21.40 Dnevnik — 22.00 Evropski nogometni pokali.

ČETRTEK, 20. 9.: 9.10 TV v šoli — 15.35 Poročila — 15.40 Sredozemske igre — 16.45 Sredozemske igre — 17.25 Mala čebelica — 17.40 Skrivnosti srca — 18.35 Obzornik — 18.45 Nadobudneži — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Posredniki — 21.30 Glasbeni magazin — 22.00 Sredozemske igre — 23.00 Poročila.

RADIO CELOVEC

PETEK, 14. 9.: 5.35 Kaj se dogaja v Avstriji? — 8.05 Ženski magazin — 9.05 Znanje za vse — 9.30 Pesmi in viže s Koroške — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 13.40 Gost v studiu — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.15 Pogovori in glasba — 17.10 Za konec tedna — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Pet čez pol sedem — 19.07 Moja priljubljena melodija — 20.05 „O gospod, jaz pridem k Tebi“ — 21.00 „Viteško“ praznovanje rojstnega dneva — 21.45 Pod svetilko za branje — 22.00 Poročila in šport.

SOBOTA, 15. 9.: 5.35 Kaj se dogaja v Avstriji? — 8.05 Družinski magazin — 9.00 V žarišču — 9.45 Veselo zaigrano — 11.05 Zelni magazin — 13.00 Deželni razgledi — 14.00 Voščila — 15.30 Pelje — 16.00 Dopusniška služba — 17.10 Pisano sobotno popoldne — 18.00 Deželni razgledi — 18.30 Na dveh in štirih kolesih — 19.05 Sobotni šport — 20.05 Vašo številko prosim! — 22.00 Poročila in šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 16. 9.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je navega? — 9.45 Melodije avstrijskih skladateljev — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert z Wilhelmom Rudniggerjem — 13.00 Deželni razgledi — 13.15 Iz mestnega gledališča — 14.30 Voščila — 16.00 „Nepovabljeni gost“ — 17.10 Veselite se življenja — 18.00 Deželni razgledi — 18.05 Glasba — 18.35 Koroska za ljubitelje — 19.00 Nedeljski šport — 20.05 Avstrijska rallye — 21.30 Kabaret sedaj in takrat — 22.00 Poročila in šport.

PONEDELJEK, 17. 9.: 5.35 Kaj se dogaja v Avstriji? — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Ljudska glas-

SLOVENSKO ŠOLSKO DRUŠTVO

razpisuje mesto

VZGOJITELJA (VZGOJITELJICE) v Dijaškem domu v Celovcu

Potrebna je zaključena pedagoška izobrazba. Službo je treba nastopiti 10. septembra 1979. Plača po dogovoru.

Prijave pošljite na Slovensko šolsko društvo, Tarviserstr. 16, 9020 Celovec-Klagenfurt.

ba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 13.40 Na obisku pri koroških zborih — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.00 Veseliga za otroke — 16.30 Vaš problem, naš problem — 17.10 Kaj radi slišimo — 18.00 Deželni razgledi — 18.30 Z zvenečo glasbo — 19.07 Melodija za vsaki letnik — 20.05 „Nepovabljeni gost“ — 21.05 To so bili še časi radia — 21.30 Udarec za udarcem — 22.00 Poročila in šport.

TOREK, 18. 9.: 5.35 Kaj se dogaja v Avstriji? — 8.05 Ženski magazin — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 13.40 Iz ljudskega življenja — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.00 Otroci brez bodalnosti — 16.30 Vaš problem, naš problem — 17.10 Ne zaničujte mi majstrov — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Koroški skladatelji — 19.07 Ljudska glasba — 20.05 Humor ne pozna meja — 20.30 Koncerti v gradu Eggenberg 1979 — 22.00 Poročila in šport.

SREDA, 19. 9.: 5.35 Kaj se dogaja v Avstriji? — 8.05 Ženski magazin — 9.05 Šolska oddaja — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 13.40 Literatura — 15.00 Še

vedno priljubljeno — 16.00 Kako vidim leto 2000? — 16.30 Vaš problem, naš problem — 17.10 Operetne melodije — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Koroške male skupine — 19.07 Avstrijske pihalne godbe — 20.05 Ljudstvo in ljudje — 21.00 Mednarodni tedni igre na orgle Millstatt 1979 — 22.00 Poročila in šport.

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 14. 9.: 4.30 Dobro jutro! — 8.08 Z glasbo v dober dan — 8.30 Glasbena pravljica — 8.41 Naši umetniki mladim poslušalcem — 9.05 Z radiom na poti — 10.05 Rezervirano za... — 12.10 Z otroki in solisti — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Pihalne godbe — 14.25 Voščila — 15.35 Zabavna glasba — 16.00 „Vrtljak“ — 17.00 Studio ob 17.00 — 18.00 Od arije do arije — 18.30 S knjižnega trga — 18.55 Minute za EP — 19.00 Večerni radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci! — 19.45 Z ansamblom Štirje kovači — 20.00 Uganite, pa vam zaigramo... — 21.05 Oddaja o morju in

Iščemo

TAJNICO (TAJNIKA)

z zaključeno višjo šolsko izobrazbo, ki obvlada stroje-pisje. Nastop službe 1. oktobra 1979. Plača po dogovoru. Prijave pošljite skupno s kratkim življenjepisom na naslov uredništva Slovenskega vestnika, Gasometerg. 10, 9020 Celovec-Klagenfurt, pod oznako „100“.

pomorščakih — 22.30 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.05 Lirični utrinki — 23.10 Prostor za reprize — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program — glasba.

SOBOTA, 15. 9.: 4.30 Dobro jutro! — 8.08 Pionirski tednik — 9.05 Z radiom na poti — 10.05 Sobotna matineja — 11.05 Zapoje pesem — 11.20 Svetlovna reportaža —

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem prireja in vabi na

večer z ansamblom „HANZIJA ARTAČA“

v soboto 15. septembra 1979 ob 20. uri v gostilni „Kovač“ na Obirskem, svoje pesmi pa bo brala Milka Hartman. Mladi ansambel, katerega vodi domačin Hanzija Artac in ga sestavlja še pet članov iz različnih krajev Podjune, je v svoji kratki dobi delovanja žel že veliko uspehov tu in onstran meja. Obeta se nam lep kulturni dogodek.

Prisrčno vabljeni!

11.40 Domače viže — 12.10 Godala v ritmu — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Veseli domači napivi — 14.05 Glasbena panorama — 15.30 Zabavna glasba — 16.00 „Vrtljak“ — 17.05 Kulturna panorama — 18.30 Iz dela Glasbene mladine Slovenije — 19.00 Večerni radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci! — 19.45 Z ansamblom Dobri znanci — 20.00 Sobotni zabavni večer — Koncert iz naših krajev — 21.30 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Lirični utrinki — 23.10 Igramo in pojemo — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program — glasba.

Zbirka za Oktobrski tabor

13. oktobra bo v Celovcu Oktobrski tabor. V času 10.-oktobrskih nemškonalionalnih proslav bodo tudi letos znane osebnosti iz avstrijskega nemškogovorečega demokratičnega tabora skupaj s koroškimi Slovenci nastopili in svoje prispevali za ustvaritev demokratičnega javnega mnenja, ki je v prid manjšinam in zavrača nacionalizem in potvarjanja zgodovine. V okviru tabora bo sodelovala tudi znana skupina „Schmetterlinge“. Čeprav so se vsi sodelujoči odpovedali honorarju, je prireditev le povezana z velikimi stroški (propaganda, vozni stroški itd.).

Zato pozivamo vse rojake, da po svojih možnostih finančno podprejo organizatorje Oktobrskega tabora, s tem da nakažejo svoj prispevek na konto štev. 3047 pri celovski Posojilnici.